

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 439 del 4/10 al 17/10 de 2017 2€

Cop de poble

La gent de Catalunya surt als carrers per votar i manifestar-se, en resposta a la brutal operació fallida de Mariano Rajoy per impedir el referèndum
pàg. 4-7

/ ÀNGEL GARCIA

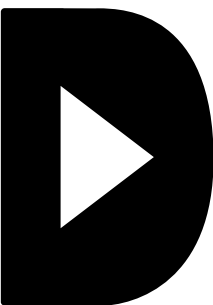
/ LUCAS GUERRA

A FONS El declivi del blaverisme al País Valencià pàg. 8-15

Es desmembreren partits com España 2000 i el Grup d'Acció Valencianista (GAV), organitzacions com Lo Nuestro canvien d'estratègia i busquen nous referents

SUPLEMENT FESC 2017

Amb motiu de la celebració de la sisena edició de la Fira d'Economia Solidària de Catalunya, editem un suplement amb una tirada de 9.000 exemplars conjuntament amb la XES

Directa
periodisme cooperatiu per
la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
C. Riego, 37, baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric
La Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió

- QUI SOM?**
A fons
Grup d'investigació
Miralls
Gemma Garcia
Cruïlla
Vicent Almela, Guille Larios
Impressions
Isabel Benítez, Àlex Romaguera
Roda el món
Oriol Andrés, Roger Suso i Joan Mas
Expressions
Misaël Alerm, Àlex Romaguera, Daniel Bastús
La indirecta
Àlex Romaguera, Mariana Cantero
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia, Maties Lorente
Audiovisuals
Sònia Calvó, Estel·la Marcos
Fotografia
Víctor Serri
Il·lustració
Ricardo Hermida, Lluís Ràfols
Correcció
Èlia Olivan
Edició
Jesús Rodríguez
Projecte gràfic
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
Disseny gràfic i compaginació
Pau Fabregat
Administració i subscripcions
Ester Mora
Difusió
Estel·la Marcos
Publicitat i distribució
Paula Rodríguez
Gestió web
Nodo50

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL-LABORADORS:
Berguedà, Bages i Solsonès ('L'Apunt'); Gironès, la Selva, Pla de l'Estany i Baix Empordà ('L'Ariet'); Alt Empordà ('La Fissura'); Osona ('El Setembre'); Maresme; Baix Llobregat ('La Riuada' i 'Infobaix'); Alt Penedès, Baix Penedès, Anoia i Garraf ('Xarxa Penedès'); Vallès Oriental; Vallès Occidental; Barcelonès ('La Intervia'); El Camp; Terres de Ponent; Castelló; València; Palma; Eivissa; Menorca; Perpinyà i Terres de l'Ebre

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció redaccio@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: ÀNGEL GARCÍA

SUMARI

FOTOREPORTATGE

4-7

La gent desborda la repressió
L'Estat espanyol va orquestrar la major operació policial des de 1978 amb l'objectiu d'impedir el referèndum de l'1 d'octubre. La mobilització de centenars de milers de persones va fer impossible la clausura del 96% dels col·legis electorals. El balanç fou de 893 persones ferides i més de 2 milions de vots a favor de la independència.

A FONS

8-15

La decadència del feixisme al País Valencià
Paula Duran i Maria Deltell repassen els darrers anys del blaverisme. Posen en context el moviment feixista des de la Transició fins a la seva reformulació. També il·lustren la neurosi del secessionisme lingüístic i els anhels actuals del poble valencià.

IMPRESSIONS

16-18

L'homeopatia a debat
Gonzalo Fernández Quiroga, d'una banda, i Jesús Purroy, de l'altra, debaten la medicina alternativa.

Irlanda contra comptadors d'aigua
Andrea Muehlebach narra la batalla per la defensa d'aquest bé públic.

CRUÏLLA

19-21

Comunitats intencionals
Persones que comparteixen un anhel comú creen alternatives de cohabitatge. Marta Molas ens explica tres projectes de convivència, des de cooperativistes fins a artistes i gent gran.

RODA EL MÓN

22-26

Vergonya italolíbia
La UE finança l'empresonament de refugiades. Ho explica Alba Sidera.

Llibertats sexuals al Líban
Sara Manisera detalla la lluita per la normalització de l'homosexualitat.

Militarització de l'Àfrica
Oscar Mateos analitza com el continent s'està convertint en un fortí.

EXPRESSIONS

27-31

Irene Polo, periodista
Àngels Cantador ens descobreix el personatge i analitza els avenços del periodisme feminista.

No
El relat literari de Mireia Calafell. Amb il·lustració de Marc Vers.

INDIRECTA

32

Entrevista a Àngels Arnau i Montse Félez
Àlex Romaguera parla amb dues mares de l'Associació Mares Blanques amb Fills Negres sobre el racisme que pateixen les seves criatures. La fotografia és de Miguel López Mallach.

Més que mil paraules

SERGI RUGRAND (KrasnyiBcn): Membres de la comunitat nadiua de Saramurillo aborden barques petrolíferes al riu Marañón, en protesta pels vessaments de petroli a l'Amazònia, com a conseqüència de la caducitat de l'oleoducte nord-peruà gestionat per Petroperú. L'acció estava emmarcada dins del 'Paro indígena amazónico' de desembre de 2016, que va rebre el suport d'unes 120 comunitats.

Comunitat Directacoop

L'Agència UO, periodisme per terra, mar i aire

Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega

Un plató, una redacció, una sala de muntatge i de producció travessats per un ritme frenètic. Han estat divuit hores de cobertura minut a minut de la jornada de l'1 d'octubre. La celebració del referèndum era una efemèride que passaria a la història i l'excepcionalitat política que vivim requeria, també, una resposta periodística excepcional. Amb aquesta lògica, més d'una vintena de projectes de comunicació crítica vam unir-nos en l'Agència UO. Cooperar era l'única manera d'oferir la millor cobertura del dia. Després d'una intensa jornada prèvia de muntatge i organització de l'espai de treball, a les sis del matí del dia 1 d'octubre va arrencar l'Agència, amb un equip de més d'un centenar de càmeres distribuïdes pel territori. Primer, amb el seguiment minut a minut de la mobilització massiva en defensa dels col·legis electorals i la brutal repressió exercida pels cossos de seguretat de l'Estat espanyol. Més tard, s'hi van

sumar les retransmissions en directe, tant televisives com radiofòniques. Malgrat certs problemes amb la xarxa, des de l'Agència vam aconseguir publicar i realitzar més de cent actualitzacions, una cinquantena de vídeos, diverses entrevistes i connexions en directe amb el territori. A primera línia, es feia visible la informació, les imatges i el plató. Al darrere, hi treballava sense treva un equip redactor, de gravació, fotogràfic, de disseny, muntatge, seguretat informàtica i producció. I, sobre terreny, des del carrer, prop d'un centenar d'equips de gravació, 37 fotògrafes i desenes d'informadores. L'esforç col·lectiu ha aconseguit que 43.874 persones seguissin la jornada a través d'aquest mitjà. Així doncs, la cooperativa DIRECTA aposta per sumar, quotidianament, però també en ocasions especials, com ja vam fer en les vagues generals de 2010 i 2012. La informació, insistim, serà sempre nostra.

Les píncoles | Del referèndum

4%

dels col·legis electorals van ser tancats pel Cos Nacional de Policia espanyol i la Guàrdia Civil

200

urnes plenes de paperetes van ser confiscades pels Mossos d'Esquadra

L'espina

La gent posa les urnes i desborda la repressió

Jornada de votació inèdita en una democràcia integrada a la Unió Europea. L'assalt de la Guàrdia Civil i el Cos Nacional de Policia espanyola –perpetrat pel govern de Mariano Rajoy, amb l'aval de la Fiscalia i el TSJC– deixa un balanç de 893 persones ferides pel sol fet de defensar les urnes. Dues d'elles de gravetat: per un atac de cor i per una lesió de bala de goma a l'ull. Malgrat tot, el referèndum de l'1 d'octubre es va poder celebrar amb normalitat al 85% dels col·legis electorals.

Les urnes van ser clares: un 90,09% de favorables al sí entre els 2.262.424 vots que es van poder comptabilitzar. La por a sortir al carrer i el fet que 770.000 persones no van poder exercir el dret a vot al col·legi on estaven censades va limitar la xifra de participació, que es va situar en el 42%.

Les organitzacions sindicals CGT, IAC, Intersindical-CSC i COS han reaccionat a la repressió amb la convocatòria d'una vaga general, que ha comptat amb l'adhesió d'Unió de Pagesos, CNT, Cobas i la CUP. A la convocatòria es va sumar –en forma d'aturada de país– la Taula per la Democràcia, on s'integren l'ANC, Òmnium, CCOO, UGT, FAPAC i la CONFAVC. El

seguiment ha estat massiu al comerç, el sector públic i la pagesia. Més irregular a les grans indústries. Les manifestacions de la tarda aconsegueixen xifres rècord, amb 60.000 persones a Girona, 45.000 a Lleida, 5.000 a Tortosa, i les places Major de Vic i Mercadal de Reus absolutament desbordades.

Les imatges de la brutalitat policial a Catalunya han fet la volta al món. A la CNN titulaven 'La vergonya d'Europa' i les editorials al The Guardian o The New York Times reclamen diàleg i censuren la violència indiscriminada contra la població. Per primera vegada, el Parlament Europeu d'Estrasburg ha convocat un debat monogràfic sobre la situació a Catalunya el 4 d'octubre.

Tot i això, la premsa editada a Madrid, el govern del PP i els seus socis de Ciutadans mantenen l'amenaça d'aplicar l'article 155 de la Constitució espanyola, que suposaria la suspensió de l'autogovern català. La mobilització permanent de la gent serà clau en els possibles desenllaços d'aquests esdeveniments històrics. Tot plegat a l'espera de la convocatòria del ple del Parlament de Catalunya que hauria de votar la Proclamació de la Independència.

*Este dominio ha sido intervenido y se encuentra
disposición de la Autoridad Judicial*

This domain name has been seized pursuant to a seizure

Defensa de les urnes l'Escola de la Concepció del districte de l'Eixample de Barcelona. Malgrat les càrregues policials, es va poder votar i fer el recompte al 85% dels punts de votació / SARAI RUA

La nit de l'1 d'octubre, les butlletes es van comptabilitzar en condicions extremes. A l'Escola de la Concepció de Barcelona (foto) es va fer amb normalitat, però a Vila-rodon (Alt Camp) es va haver de fer dins d'una església / SARAI RUA

Càrrega del Cos Nacional de Policia espanyola davant de l'Institut Ramon Llull de Barcelona. Una de les víctimes de la intervenció va ser operada a l'Hospital de Sant Pau per l'impacte d'una bala de goma a l'ull
/ VÍCTOR SERRI

Un multitudinari piquet talla la B-23 i l'N-340 a l'altura de Molins de Rei. El matí del 3 d'octubre s'han produït fins a una seixantena de bloquejos als principals eixos viaris de Catalunya, en el marc d'una vaga general per denunciar la repressió de l'1-O. Les manifestacions de la tarda apleguen centenars de milers de persones
/ MIQUEL MONFORT SUBIRANA

L'EXTREMA DRETA PERD FORÇA AL PAÍS VALENCIÀ

Es desinflen partits com España 2000, el Grup d'Acció Valencianista (GAV) és asfixiat per les demandes judicials i organitzacions com Lo Nuestro canvien d'estratègia i s'emmirallen en Hogar Social Madrid

Maria Deltell | @mdeltell

Sense el suport institucional del qual va gaudir durant l'etapa del PP, el GAV s'ha vist condemnat a morir d'inanició

El moviment reaccionari està desvertebrat, tot i que persisteix un blaverisme sociològic

Des de la Transició, el Grup d'Acció Valencianista (GAV) ha sigut l'organització més activa de l'extrema dreta anticatalanista al País Valencià. En l'actualitat, en canvi, es troba en el seu pitjor moment. Les denúncies públiques i judicials de diverses entitats que patien les seues accions han acabat amb l'aspecte d'*entitat cultural* que l'emparava. Les diverses condemes judicials a alguns dels seus membres han sumat en la degradació de la seua imatge. A més, sense el suport institucional del qual va gaudir durant l'etapa del PP valencià, el GAV s'ha vist condemnat a morir d'inanició en pocs anys.

La primera condemna judicial per accions violentes de la història al GAV va ser la d'Alejandro Esteve. Qui va ser líder de les Joventuts del GAV (JJGAV), va ser condemnat en 2006 a un any i tres mesos de presó per assalt i robatori al Casal Jaume I de Russafa, propietat d'Acció Cultural del País Valencià (ACPV). La sentència incloïa l'agreujament per motius de discriminació ideològica i l'atenuant de reparació dels danys. Després d'aquesta condemna, va ser expulsat de l'organització. Les JJGAV, al seu torn, van ser expulsades del Consell Valencià de la Joventut. Esteve, a partir d'aquests fets, va fundar la minúscula Plataforma Valencianista (antiga PJV) dedicada a promocionar el secessionisme lingüístic a través de campanyes majoritàriament a les xarxes socials.

Un altre grupuscle actiu és el recent creat Defenem València, col·lectiu format per poc més de deu persones que participa sovint en actes organitzats per España 2000. Es dedica a promocionar la catalanofòbia a les xarxes socials i protagonitza aparicions en actes polítics i culturals catalanistes exhibint banderes espanyoles.

Una altra de les causes del declivi actual i el debilitament del GAV ha sigut la divisió interna que s'ha produït arran de l'acostament a col·lectius i organit-

zacions obertament feixistes com España 2000, Lo Nuestro o col·lectius futbolístics ultres. L'anterior president de les JJGAV, Samuel L. Tronchoni, hi ha estat molt vinculat i ha donat suport a diverses campanyes d'aquestes organitzacions. Algunes convocatòries conjuntes amb España 2000 han contribuït a la fractura interna.

España 2000 i altres referents ultra en hores baixes

En l'àmbit polític, l'única formació d'ultradreta anticatalanista que continua disposant de representació és España 2000. La seua presència institucional, però, s'ha reduït significativament. En sis anys ha passat de comptar amb quatre representants municipals al País Valencià (dos a Silla, un a Dosaigües i altre a Onda) a quedar-se amb tan sols un.

Aquesta formació d'ultradreta espanyolista ha estat liderada per l'advocat i empresari José Luis Roberto, qui va ser secretari general de l'Asociación Nacional de Empresarios de Locales de Alterne (ANELA). Per aquest motiu, el 2006 es va enfrontar amb altres sectors ultradretans, com Alianza Nacional, que criticaven aquesta vinculació.

Roberto també és gerent de l'empresa Levantina de Seguridad, condemnada per obligar el seu personal a afiliar-se a la Coordinadora Obrera Nacional Sindicalista, un sindicat de caràcter feixista. Durant la Transició, a més, va ser detingut (però mai condemnat) en relació amb atemptats amb explosius contra trobades independentistes del País Valencià.

Actualment España 2000 està de davallada. Es va poder comprovar a la concentració que van convocar en protesta de l'acte a favor del referèndum el dilluns 25 de setembre, organitzat al Teatre Micalet de València. La protesta va reunir un centenar de persones, només una cinquantena integrants de la formació.

Un altre personatge destacat de l'anticatalanisme ha sigut Juan García Sentandreu, qui va ser impulsor de la desapareguda Coalició Valenciana, fundada l'any 2004. García Sentandreu va ser líder del GAV en 1999, quan l'Audiència Provincial de València el va condemnar per dues faltes de maltractament i vexacions a una persona que militava a la formació. El juny de 2008 va ser detingut per la policia acusat de violència de gènere i en 2011 va dissoldre el partit pel fracàs electoral reiterat i per les despeses d'aquells comicis.

El secessionisme lingüístic perd subvencions

Altres de les entitats centenàries en favor del secessionisme lingüístic que estan vivint una forta crisi interna són la Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV) i Lo Rat Penat. Els governs liderats per Eduardo Zaplana i els posteriors presidents de la Generalitat havien estat alimentant econòmicament aquestes entitats que, juntament amb el GAV, havien viscut els seus anys gloriosos amb subvencions públiques. Amb l'entrada del nou govern autonòmic, aquestes associacions s'han vist obligades a canviar el seu rumb per por a quedar-se en números rojos.

Diversos membres històrics del regionalisme anticatalanista que han format part de la RACV s'han incorporat a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL). Aquesta institució va ser creada per fer callar les veus dels sectors nacionalistes del País Valencià, als anys 90, reconeixent la unitat de la llengua. Històricament, l'AVL no havia volgut tindre cap relació amb l'Institut d'Estudis Catalans, referent de la unitat de la llengua catalana. O no ho havia volgut fins ara, perquè aquest any ambdues institucions han firmat un acord i la RACV hi està dins.

La situació ha comportat moltes tensions dins de la RACV. Una de les més sonades va ser la protagonitzada pel degà Federico Martínez Roda. Juntament amb el vot

de les regidores Maria Oliver, Glòria Tello i el diputat provincial Xavier Rius, va aprovar l'acord de col·laboració amb l'AVL. *De facto*, la RACV assumia l'autoritat lingüística de l'AVL i renunciava al secessionisme lingüístic. Aquest acord va portar les protestes del GAV a les portes del que havia sigut el referent lingüístic del blaverisme, sota consignes com "Sigueu fidels al Regne" o "La llengua no es pacta, es defensa". Un nou enrenou dins de les files del blaverisme.

Nou feixisme amb nous protagonistes

La violència i les actuacions de l'extrema dreta anticatalanista en l'actualitat no són, ni de bon tros, comparables a la virulència que l'anticatalanisme ha tingut en la història del País Valencià. Aquest moviment reaccionari està més afeblit que mai i completament desvertebrat, tot i que hi persisteix un blaverisme sociològic latent, revifat aquests últims mesos amb el procés independentista de Catalunya, però que principalment es manifesta a les xarxes socials.

La mobilització als carrers, en canvi, no ha tingut ni la capacitat ni la força que esperaven. La manifestació del passat 25 de setembre contra aquest procés no va congregar més de 100 persones al País Valencià.

La violència anticatalanista ens deixa un historial ple d'atacs i actes de violència que han estat tractats amb total impunitat al nostre país. La llista d'atemptats és ben llarga i no ha tingut resposta per part de la justícia ni de les institucions. La manca d'investigacions i de condemnes a sumarís com el de l'Operació Panzer, en la qual van quedar absolts els dèsset neonazis acusats per delictes d'associació il·lícita i tinença il·lícita d'armes, fa que la impunitat feixista persistisca. L'acusació popular formada per Moviment contra la Intolerància, Esquerra Unida del País Valencià, Jarit, Centre de Recursos Just Ramírez,

Bloc Nacionalista Valencià i Acció Cultural del País Valencià, va haver de pagar els costos del judici, que van ser vora 45.000 euros. Posteriorment, un dels acusats va ser condemnat per violència de gènere a dos anys de presó. Alhora, va ser indemnitzat per l'Estat espanyol amb 16.531 euros per haver destruït el seu arsenal d'armes per una "errada" de la Guàrdia Civil.

La virulència de l'anticatalanisme, la permissivitat i la impunitat feixista van facilitar que els assassins de Guillem Agulló i Miquel Grau no compliren la totalitat de les seues condemnes. Però en aquests últims anys les organitzacions d'extrema dreta han passat a ser residuals. A més, el moviment antifeixista és més fort que mai, per fer front al neofeixisme que està apareixent a les comarques valencianes en forma d'organitzacions d'individus que es defineixen com a "nous patriotes". És el cas de Lo Nuestro, filial d'Hogar Social Madrid a casa nostra.

Al País Valencià, la resposta a aquestes reformulacions neofeixistes ha sigut contundent i persistent, a base de denúncies i campanyes unitàries contra la impunitat de l'extrema dreta. Recentment han aparegut nous grups antifeixistes al País Valencià, com la plataforma Per a Totes (a Elda, Petrer i Torrevella), Resposta Popular (Elx), Col·lectiu Antifeixista d'Alacant, Crida contra el Racisme (Alcoi), Acció Antifeixista València i els col·lectius més veterans d'antifeixistes a Castelló de la Plana.

En l'àmbit institucional també es va començar a treballar contra les agressions feixistes i els crims d'odi. Per primera vegada al País Valencià, l'any 2016, les Corts Valencianes van fer un homenatge i un reconeixement històric a Guillem Agulló, on es va manifestar el rebuig al racisme i la violència feixista. També se li han retut homenatges dedicant-li places i carrers en diferents ciutats dels Països Catalans. ●

BLAVERISME: DEL FEIXISME AUT

El blaverisme, basat en l'anticatalanisme i el regionalisme, ha desenvolupat una ideologia que actualment, la societat civil comença a refer les

Pintada a l'església de Sant Tomàs de València

Paula Duran | @Paula_Duran

Durant la Transició les restes del franquisme van crear un regionalisme espanyol catòlic i folklorista

Es van llançar una sèrie d'estereotips sobre com ser o no ser un 'bon valencià' amb la finalitat de coartar la llibertat

El procés de la suposada transició democràtica viscuda a l'Estat espanyol va obligar les oligarquies, acomodades amb el franquisme, a mudar la pell del totalitarisme. Dins d'aquest procés, el meló de les autonomies i la qüestió nacional també es va obrir per a cada poble, una vegada la idea de l'Espanya franquista -una, grande y libre- s'havia ensorrat pel seu propi pes. La resposta que van orquestrar els sectors franquistes assentats al País Valencià va ser la d'un regionalisme espanyol conservador, catòlic i folklorista que, en conjunt, no trencava amb la concepció franquista del territori. La pedra angular amb què van implementar aquesta proposta va ser a través d'un verí anticatalanista que, posteriorment, serviria per a cohesionar tots els sectors reaccionaris sota una mateixa causa. Els factòtums d'aquest futur moviment social i polític xenòfob, popularment conegut com a blaverisme, van fer servir l'anticatalanisme com una eina per combatre el nacionalisme trencador de Joan Fuster, que començava a quallar tímidament juntament amb els cants de modernitat i socialisme que arribaven a través del jovent universitari i d'altres sectors progressistes.

Basat en una estratègia que recorda l'ús de l'antisemitisme per part del feixisme, el blaverisme es fonamentaria en la creació d'un enemic extern, Catalunya, i en l'estrangerització d'una part de la població autòctona: la gent

anomenada -en to despectiu- catalanista. Aquest grup estrangeritzat respondria a un perfil heterogeni, però amb uns principis ideològics compartits: l'esquerra, el progressisme, la defensa de la llengua i la seua unitat...

El blaverisme, doncs, va convertir aquest sector de la societat en enemic, en còmplice d'un *imperialisme català* que, segons la teoria xenòfoba, pretenia absorbir la seua regió i acabar amb l'*autèntica* identitat valenciana. Es van llançar una sèrie d'estereotips sobre com ser i no ser un "bon valencià" amb la finalitat d'enfrontar i de coartar la llibertat per sentir o expressar la identitat pròpia. Després d'uns anys de consolidació de la tesi, certes capes de la societat -que més tard serien punta de llança per legitimar el blaverisme entre l'imaginari col·lectiu- van començar a professar intransigència i odi cap a les estrangeritzades. L'ús de la violència per motius ideològics quedaria justificat, pràcticament fins a l'actualitat.

Trencar vincles amb Catalunya

El colofó de la tàctica blavera va ser negar el lligam històric i cultural que comparteixen els territoris de parla catalana, però sobretot el que comparteix el País Valencià amb Catalunya. El blaverisme proposarà així uns símbols d'identitat tergiversats i adaptats al seu relat regionalista i anticatalanista. Durant l'etapa preau-

ÒCTON AL REGIONALISME HOSTIL

pat una estratègia que ha danyat la qualitat democràtica del País Valencià.
bases per recuperar una certa 'dignitat col·lectiva'

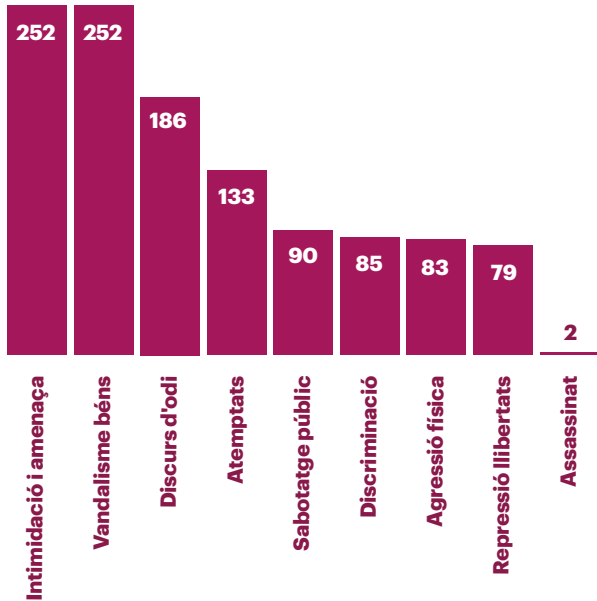

tonòmica, els constants atacs i boicots de les forces de xoc blaveres cap a les forces polítiques d'esquerra, les quals gestaven l'autonomia valenciana, van suposar el major triomf del moviment: modificar el futur estatut d'autonomia valenciana guanyant els trets simbòlics del país. Així és com la bandera va passar d'una quadribarrada neta a una senyera amb la franja blava, la qual, històricament, només havia representat la ciutat de València. També es va incidir en la denominació del territori (de País Valencià a Regne de València i, finalment, a Comunitat Valenciana) i en l'Himne regional, aprovat pel PSPV-PSOE de Joan Lerma, en una de tantes concessions que certa esquerra política va fer al blaverisme. Pel que fa a la llengua, es va intentar diferenciar de la catalana creant unes normes diferents de les unitàries, tot i que mai han arribat a ser oficials. La força del blaverisme també va raure en la promoció del sentimentalisme i l'antiintel·lectualisme enfront del seny i la raó, és a dir, de la violència i la ignorància enfront de les llibertats democràtiques i els arguments científics. Els dos intents d'assassinar Joan Fuster amb paquets bomba a sa casa, o l'intent d'assassinar el filòleg Manuel Sanchis Guarner amb un paquet bomba de mig quilo

de dinami- ta, mostren el resultat de po- pularitzar els postulats d'un moviment antidemocràtic i obscurantista. A la pràctica, el blaverisme també es va servir de la demagògia per a inculcar un sentiment d'inferioritat respecte a Catalunya. La solució al qual era l'odi envers aquesta -entesa com una amenaça imperialista- i la reafirmació d'una autosatisfacció i superioritat fictícies basades en l'enaltiment d'una història manipulada. Entre els casos més greus d'aquesta reescriptura del passat es troba la minorització -i quasi negació- de la repoblació catalana durant l'època de Jaume I, tot exagerant la repoblació aragonesa. De la mateixa manera, el blaverisme també va fomentar l'autoodi cap a tots els símbols d'identitat que històricament han compartit ambdós territoris, com ara la bandera o la llengua. Molts dels autors que han escrit sobre el blaverisme, com ara Vicent Flor al seu llibre *Noves glòries a Espanya*.

Anticatalanisme i identitat valenciana, conclouen que la fórmula interna d'aquesta xenofòbia autòctona és l'antivalencianisme i l'antinacionalisme valencià, ja que nega i ataca una part de la història i de la identitat intrínseca valenciana. **El contrarelat de la 'Comunitat Valenciana'** L'etapa de la transició valenciana va ser de les més conflictives de l'Estat espanyol. Durant els anys preautonòmics de majoria a l'esquerra, les negociacions per construir una autonomia valenciana a l'alçada de les reivindicacions populars van trobar-se de front amb »

Tipologia dels atacs

* Alguns dels casos apareixen representats en més d'una tipologia

551 atacs catalanòfobs i/o anticatalanistes des dels anys 60 fins a l'actualitat

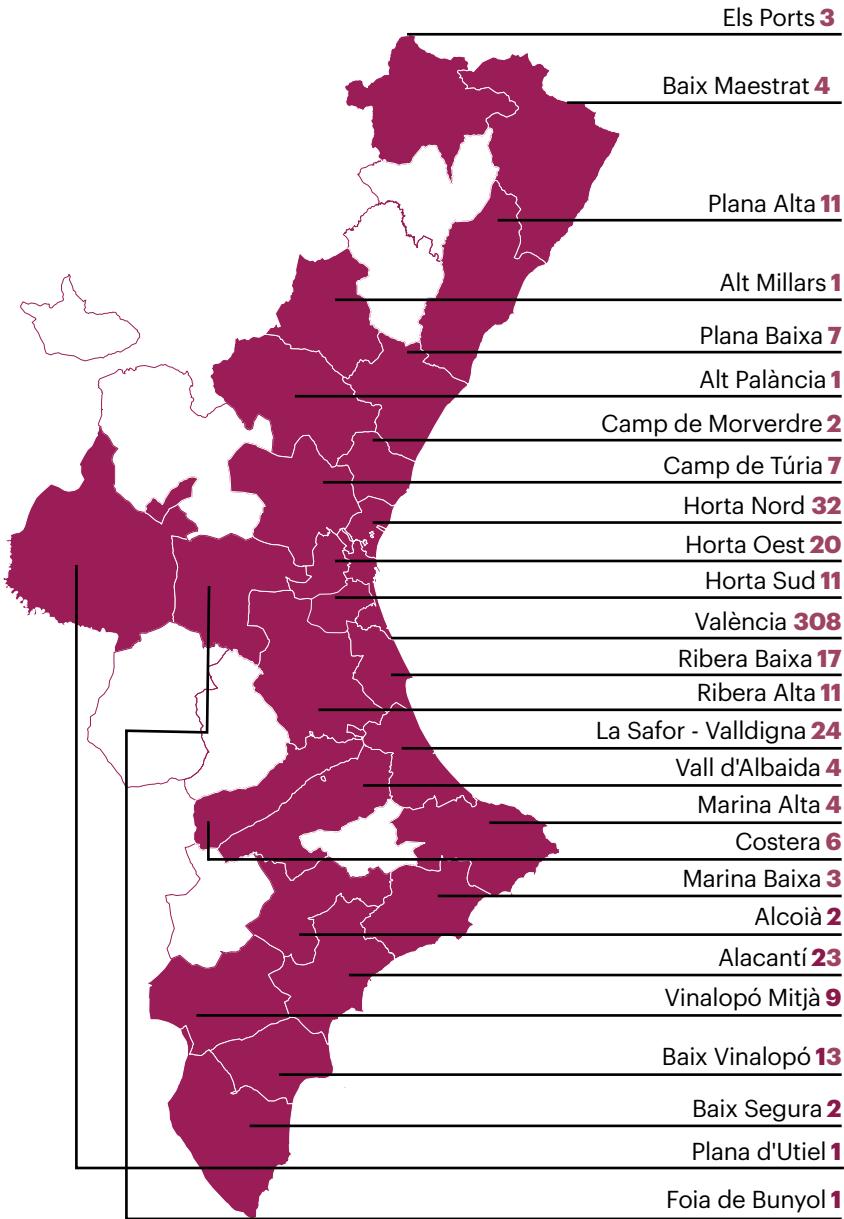
* 522 dels quals han pogut ser ubicats geogràficament. De la resta no se n'han pogut aconseguir dades d'ubicació, només la forquilla temporal en què van succeir

» els sectors més dretans i conservadors de la societat, els quals no dubtarien en fer servir el xarlatanisme i la violència per imposar els seus postulats ideològics.

A l'estratègia anticatalanista orquestrada pels personatges franquistes, que en principi semblava ser una proposta insignificant i desgavellada, se li van sumar una sèrie d'actors que veien que en podien traure rèdits. Per una concatenació de factors, l'anticatalanisme es va estendre com la pólvora per les classes burgeses -molt fortament sobre la xicoteta i mitjana- i, posteriorment, per algunes de les populars, les quals ajudarien a omplir les files del moviment blaver. Amb tot, el blaverisme va degenerar en un moviment sociopolític, caracteritzat pel populisme i la demagògia catalanòfoba, que capgiraria el rumb democràtic que estava prenent el país. L'aliança entre els sectors franquistes, la burgesia conservadora, alguns mitjans de comunicació i altres entitats i personalitats del món cultural, social i polític valencià, seria la seua elit. Una elit que protagonitzaria la novel·la fosca que culminaria en l'anomenada Batalla de València i la posterior desarticulació de qualsevol intent de construcció nacional valencianista.

L'època que concorre entre finals dels anys 70 i principis dels 80 es va caracteritzar per la violència i la por amb què, posteriorment, es va consolidar l'anticatalanisme i el marc mental de la dreta en l'imaginari col·lectiu. Tot i que aquesta violència s'ha mantingut amb una baixa intensitat fins a l'actualitat, va tindre un repunt de ferocitat durant l'època del 2000 al 2010. En part, per la constant activitat que han mantingut el braç violent del blaverisme -el Grup d'Acció Valencianista (GAV)- i certs grupuscles reaccionaris i feixistes. Com a resultat, la societat valenciana ha patit un deteriorament de les llibertats democràtiques que, entre d'altres, ha normalitzat la repressió lingüística i ideològica al país. Qualsevol persona que no combregara de manera pública amb els postulats identitaris que marcava el feixisme autòcton era considerada un element dissident a combatre o reduir.

El desenllaç d'aquesta batalla, encara que minoritària quant a participació civil, va ser l'expansió de la pandèmia de l'anticatalanisme, amb unes arrels enfonsades en el subconscient individual i col·lectiu de moltes capes de la societat. En gran part gràcies a la lluita incansable d'un antifeixisme valencià unitari que ha denunciat la impunitat dels seus actes, el blaverisme pateix una davallada social i política. Però algunes organitzacions i partits -com ara el Partit Popular valencià- encara són representants d'aquest moviment xenòfob i no dubten a fer servir l'anticatalanisme per a provocar conflictes socials i traure'n rèdit. ●

/ ELABORACIÓ PRÒPIA

FONTS:

- Llista d'actes violents de caràcter feixista al País Valencià (Viquipèdia)
- Base de Dades de la Catalanofòbia (Vilaweb)
- Violència anticatalanista al País Valencià 1971-2015 (Antiblavers.org)

ANHELS DES D'UN PAÍS VALENCIÀ

EN CONSTANT DISPUTA

Fem un passeig per la història no escrita de les emocions a través de les vivències de persones implicades en diversos moviments polítics i transformadors localitzats arreu de la geografia valenciana

Paula Duran | @Paula_Duran

Quaranta anys d'anticatalanisme com a arma electoral. Generacions nascudes i criades sota l'ombra d'un univers simbòlic blaver. I vint anys de Partit Popular a les institucions. Anys d'esquarterar el territori i els drets de les classes populars, anys de vergonyes amagades darrere de falsos conflictes creats intencionadament. Però, com ha quedat el país després de tot? Què en pensen les habitantades que l'habiten? Totes les enquestades estan d'acord amb què l'estratègia de la por del blaverisme ha travessat per complet la societat i, per tant, la seua democràcia. "Parlar de país, de normalització lingüística, de finançament i d'autogovern costa un món", comenta Oriol Artero, membre de la Plataforma pel Dret a Decidir de Castelló. Artero considera que "aquest poble necessita aprendre a diferenciar els conflictes interns i la greu situació del País en general".

El relat col·lectiu que es construeix cada dia d'Oriola a Vinaròs té matisos molt diversos. Tot i això, la identitat manté alguns trets similars: la Mediterrània, el mestissatge, la llengua, les expressions culturals i tot un seguit d'actituds d'esforç, treball dur, senzillesa i perseverança que, en gran part, tenen molt a veure amb la composició geogràfica del país. "M'agradaria que des de fora no ens veiessen amb els tòpics que ens han associat al meninfotisme i la corrupció. Som un poble que ha estat resistint i autoorganitzant-se contínuament per defensar les seues arrels, la seua cultura i la seua dignitat col·lectiva", expressa Anna Pascual, professora d'història i geografia de l'Alcoià.

En aquest sentit, l'espurna que ha mantingut la flama del que les entrevistades consideren un País Valencià digne han estat les incansables plataformes populars situades a la base. "A hores d'ara, no podríem pensar en la reformulació identitària i la difusió lingüística si no fóra pels moviments socials i culturals que s'han mantingut al peu del canó i fora de les institucions en els anys de mandat del PP", destaca Irene Mira, membre del Casal Popular Tio Cuc d'Alacant. "Cal re-

Aplec dels Ports, La Mata 2017 / MIGUEL ÀNGEL TRONCHO (KOMA COL·LECTIU MAGINOT)

conèixer, però, que sense els masovers i llauradors dels pobles que van protegir la llengua i la cultura, avui no podríem ni pensar en termes de valencianitat. I cal recordar que sobretot van ser les dones, mares i iaies qui van protegir millor el llegat cultural. Aquesta suma d'arrels és la que va fer una cultura i un poble", assegura David Segarra, periodista i documentalista de l'Horta.

Ara bé, com s'articula un relat col·lectiu, és a dir, com es basteix una identitat popular on totes les sensibilitats territorials tinguin cabuda? "No és que no haja existit un poble valencià, és que es va construir una idea de poble que ens feia negar de nosaltres mateixos, de la nostra diversitat interna i del nostre fet diferencial respecte a la resta de l'Estat", exposa

Carlos Bernabé, regidor per Cambiemos Orihuela. "El que cal és que des de les bases socials i amb les institucions 'a favor' fem força per anar desarticulant

l'imaginari buit i la falsa identitat valenciana que va construir el PP. Es necessita molt de temps", argüeix Pepa Chesa, històrica militant del Bloc Nacionalista Valencià des de la seua fundació. "Necessitem una validació democràtica eficaç perquè els símbols, els himnes, noms i, en definitiva, les nocions bàsiques de la vida en comú estiguen, si no compartides, com a mínim sí legitimades", afegeix el polític Francesc Miralles. "El repte més

gran que tenim és la cohesió d'aquesta identitat, assumint la diversitat i la complexitat del nostre país", matisa Pascual.

En aquests moments, amb el procés

de ruptura que ha obert Catalunya, la possibilitat d'un revifament de l'anticatalanisme és present. "Segurament s'accentuarà més aquest odi i eixiran més anticatalanistes, però potser per a d'altres serà com una espurna, un exemple a seguir", comenta Anna Gomar, veterinària de la Safor-Valldigna. Totes les enquestades creuen que hi haurà un augment de la repressió estatal i que les forces polítiques reaccionàries tractaran novament de dividir i enfrontar la societat. "En una situació sociològica en què el País Valencià no té una identitat enfortida, i davant la necessitat de reforçament d'una Espanya fragmentada, els valencians hi tenim molt a perdre", apunta Ferran Díaz, membre del Casal Jaume I de Monòver. Díaz afegeix que "qualsevol atac al nostre autogovern per part del govern espanyol sempre pot causar l'efecte contrari i pot ajudar-nos a enfortir la nostra essència com a poble. En aquest tema tinc una idea prou contundent: o reviscolem o desapareixem". ●

La identitat valenciana manté trets comuns: la Mediterrània, el mestissatge o la llengua

Amb el procés de ruptura que ha obert Catalunya, és possible un revifament de l'anticatalanisme

bodega
La Risa
OBRIM CADA DIA
AV. VALLCARCA 81
VIN, VERMUT, TAPES I CORDONS ARTESANALS
-ENTITAT CULTURAL SENSE ANIM DE LUCRE-

La **Directa** utilitza els serveis de
foli verd
gràfiques
C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliweb.net

ger
ENTITAT CULTURAL I ESPORTIVA
C/ de l'Estació 25, Ribes (Garraf), Palos Catalans
08810, T: 93 996 12 00 ger@merillaweb.com
...aquest estiu posem la directa amb la nova web
www.entitatger.cat

Creació i creixement de les cooperatives de treball
Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
@coopstreball cooperativestreball
www.cooperativestreball.coop

LA BATALLA INACABADA PER LA LLENGUA

El secessionisme lingüístic perd pes en l'escenari politicocultural, però veus crítiques com la del sociòleg Francesc Viadel adverteixen que l'ombra del blaverisme segueix condicionant les institucions

Paula Duran | @Paula_Duran

El secessionisme lingüístic al País Valencià, amb uns antecedents històrics que provenen dels inicis del segle XX, es va esvaïr amb l'aprovació de les Normes de Castelló l'any 1932, que reconeixien la unitat de la llengua. No obstant això, aquest secessionisme serà ressuscitat pel blaverisme: amb la neurosi de voler diferenciar la *vertadera* identitat valenciana i defensar aferrissadament el dogma acientífic de considerar el valencià una llengua diferenciada. Per tal de donar validesa a la teoria secessionista, tant el moviment blaver com els seus mitjans afins -sobretot *Las Provincias*- van enaltir durant anys els estudis i les suposades ponències d'un erudit de la llengua que provava aquest secessionisme, anomenat Bernard Weis, el qual va resultar ser fictici.

La pertorbació final d'aquesta història antiacadèmica va arribar quan entitats valencianes que històricament havien defensat la llengua van abraçar el secessionisme blaver. Va ser el cas de Lo Rat Penat (LRP) i la Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV). Aquesta última havia estat coneguda anteriorment com a Centre de Cultura Valenciana i va ser refundada l'any 1978 com a Acadèmia de Cultura Valenciana (l'any 1991 es va afegir la paraula Real a la seua denominació).

L'any 1979, la RACV va crear les normes secessionistes anomenades normes del Puig, contraposades a les de Castelló, que havien estat definides l'any 1932. Tant la RACV com LRP van rebre subvencions milionàries de la Diputació de València quan aquesta estava en mans de Fernando M. Giner Giner -exfalangista militant per UCD, UV i el PP. Des de llavors es van dedicar a provar de legitimar el secessionisme amb tot un seguit de cursos formatius, materials didàctics i obres. Malgrat tot l'esforç, cap institució oficial del país va acceptar eixes normes. Ni tan sols el blaverisme polític ha aconseguit aprendre-les, exceptuant la Junta Central Fallera, on sí que han tingut certa cabuda en la publicació de llibrets i altres materials.

La llengua en el punt de mira

Cal destacar que la tasca per donar credibilitat al secessionisme no es va desenvolupar de manera pacífica, on cada part -defensores de la unitat i defensores del secessionisme- podia exposar els seus arguments. Ans al contrari, els sectors secessionistes van declarar una caça de bruixes contra persones i entitats que defensaven, ensenyaven o s'expressaven en valencià normatiu. El filòleg Manuel Sanchis Guarner va patir un atemptat bomba i va ser injuriat, amenaçat, calumniat i boicotejat. A més, després de la seua mort, va aparèixer una pintada a l'entrada del cementiri que celebrava la seua desaparició.

L'any 1983, Unió Valenciana (UV), el primer partit integrament blaver, va publicar un manual amb imatges d'incitació a la violència contra el professorat de valencià. I l'any 2007, el GAV va repartir al voltant d'un institut de Meliana pamflets amb fotografies i dades personals

de professors acusant-les de *catalanistes* i animant el veïnat a plantar-los cara. Tanmateix, segons la investigadora de la Universitat de València Encarna Canet, "l'efecte més pernicios del blaverisme ha estat l'autocensura de moltes professionals de l'ensenyament si no volien, en certa mesura, veure's obligades a convertir la seua professió en una mena d'exercici d'heroïtat".

L'aversion cap a la llengua i la cultura catalanes va passar a ser també l'aversion cap a la llengua i la cultura de les valencianes. El secessionisme lingüístic "va crear un estat permanent de conflicte i confusió al voltant de la llengua", comenta Canet. "Davant d'això, moltes persones amb dubtes sobre la llengua, o poc conscienciades de la seua importància, van optar directament per passar-se al castellà", explica la investigadora. El regionalisme bilingüe del blaverisme incitava també a substituir la llengua minoritzada per una considerada més útil i prestigiosa en l'estatus social. L'exempció lingüística per a les comarques castellanoparlants del país i la immigració van fer la resta.

En aquest sentit, les comarques del sud han patit un llarg procés de pèrdua del català al qual s'afegeix l'agreuïment del conflicte secessionista. Canet relata dos moments històrics de substitució lingüística: "El que es dona al segle XVII, després de l'expulsió de la població morisca, quan amb la repoblació es castellanitzaren ciutats històricament catalanoparlants. I el que es va donar entre les classes altes, i posteriorment entre la ciutadania, a capitals com Alacant i València al llarg dels segles XX i XXI".

Reviscola el Tio Canya?

La gran victòria del blaverisme va ser la segmentació i l'estroncament de la comunitat lingüística catalana. "L'objectiu del blaverisme era tallar-la i, en aquest moment, està plenament assolit", afirma el sociolingüista Toni Mollà. Amb la desconexió de les emissions de TV3, Catalunya Ràdio i altres mitjans, la comunitat lingüística catalana es presenta descohesionada al País Valencià. "Si som molt optimistes, podríem dir que la comunitat lingüística catalana és una comunitat virtual, però, si és virtual, no és moderna", anota.

I és que el blaverisme va causar un retrocés considerable en els drets de les catalanoparlants al País Valencià. Encara avui, qualsevol intent d'augmentar l'aprenentatge del valencià o d'implementar-lo a les comarques castellanoparlants, com ara amb l'actual Decret de Plurilingüisme, alça les ampolles del PP valencià, el partit més blaver de la història contemporània del país. El PP intenta inflamar un conflicte en qualificar el nou decret com un acte de colonialisme i imposició.

L'estratègia d'enfrontar les diverses comunitats lingüístiques del país, però, no és nova: "Abans atacaven la Llei d'ús i ensenyament del valencià -aprovada per Joan Lerma l'any 1983- perquè deien que es volia im-

L'aversion cap a la llengua i la cultura catalana va passar a ser també l'aversion a la llengua i la cultura de les valencianes

L'intent d'augmentar l'aprenentatge del valencià a les comarques castellanoparlants alça crítiques del PP

Trobada per l'escola en valencià a l'Horta Nord / ESCOLES EN VALENCIÀ

posar el valencià en les escoles; ara diuen que el nou decret atempta contra la llibertat dels centres i dels alumnes”, comenta Francesc Viadel, sociòleg especialitzat en blaverisme.

La normalització pendent

Tot i la histèria obsessiva del PP contra les mesures de l’actual Conselleria d’Educació, tant la LUEV com el Decret de Plurilingüisme han estat criticades per organitzacions en defensa de la llengua: les consideren massa toves per solucionar una demanda històrica com és la normalització lingüística del català al País Valencià. “Amb l’actual govern passa una paradoxa: oficialment diuen que el blaverisme ha desaparegut, però políticament actuen com si encara existira. Per això fan un decret així”, formula Viadel. Al cap i a la fi, el debat sobre models lingüístics ha estat una arma electoral més per a la dreta. En canvi, “el vertader debat hauria de ser sobre la viabilitat de la comunitat lingüística catalana”, afegeix Mollà, “amb qüestions com si serveix per a viure plenament, per a accedir a la universalitat cultural, per a les relacions econòmiques i un llarg etcètera del qual encara no estem parlant”.

Un altre dels reptes que presenta la normalització és el valor de les llengües. Si la base per assegurar la transmissió i reproducció d’una llengua, des de sempre, ha estat el seu valor social, en l’actualitat se li afegeix el valor de mercat. “La demanda de les llengües és com la demanda de qualsevol producte, depèn de l’oferta, la demanda i del valor que té eixa llengua en el mercat lingüístic, que al final és un valor discriminatori. Una altra cosa és que aquest sistema de mercat no ens agrade”, afirma Mollà. El sociolingüista conclou que, “si eixa llengua val per a alguna cosa, hi haurà un gran moviment social que la demanarà”.

Al capdavant, lluitar per la normalització lingüística i pels drets de les catalanoparlants al País Valencià ha estat una tasca àrdua, però no impossible. Exemples com el d’Escola Valenciana, l’entitat cívica més important del país, serveixen per a alimentar l’esperança i la flama de la llengua. Durant 30 anys, aquesta entitat ha desbrossat un difícil camí cap a la normalització lingüística en tots els seus àmbits d’ús i, sobretot, en el sistema educatiu valencià. Tant és així que ha aconseguit consolidar, sota el nom de Trobades d’Escoles en Valencià, els aplecs

Segons una enquesta de la Generalitat feta l’any 2015, el 50% de la societat parla valencià

per la llengua més massius i importants de la història. L’enquesta feta per la Generalitat l’any 2015 sobre coneixement i ús del valencià llança a la llum la dada del got mig buit o mig ple: el 50% de la societat parla valencià. Llavors, “el procés de substitució lingüística no és un fenomen definitiu, i pot ser reversible, com indicà la cançó ‘Tio Canya’ d’Al Tall”, ressalta Canet. ●

Encerta el tir

fes-te sòcia

T'expliquem els motius per fer-te sòcia de la cooperativa Directa

www.cooperativa.directa.cat

Directacoop

contrast

L'homeopatia és una alter a la medicina

L'homeopatia suma

Gonzalo Fernández Quiroga

Metge, vocal de l'Acadèmia Mèdico Homeopàtica de Barcelona (AMHB)

Tot i la campanya d'alguns mitjans i cercles pseudoescèptics, l'homeopatia segueix mantenint la confiança de la gent. Segons va mostrar una enquesta oficial realitzada fa uns mesos, un 53% de la població hi confia plenament. Per què passa això? Per què els veterinaris i farmacèutics continuen formant-se en homeopatia? Per què, tot i l'ofensiva desproporcionada (per la majoria mediàtica i econòmica que despleguen aquests sectors), la gent acudeix als metges que també la prescrivim?

Doncs molt fàcil. Perquè l'abordatge homeopàtic de la malaltia és molt atractiu tant per als metges com per als pacients. És un mètode que realment pren en consideració tots els aspectes de la persona, tant els orgànics com els emocionals i socials. Les seves vivències i la resta de les seves circumstàncies personals són tingudes en compte en la visita homeopàtica.

Per això les persones amb un mal de cap, una erupció o unes angines, encara que tinguin un mateix diagnòstic, tindran un tractament diferent. Més enllà d'alguns pocs símptomes comuns, la manera en què es viu l'afecció i les circumstàncies que envolten l'aparició de la malaltia són diferents en cada individu.

Un recurs més

Els metges que també prescrivim homeopatia hem estudiat en les mateixes facultats que els nostres companys i, per descomptat, també fem servir els medicaments convencionals. L'única diferència és que tenim un altre recurs, l'homeopatia, que suposa una ajuda més als nostres pacients.

Però no només això: a nosaltres, l'homeopatia ens fa millors metges, perquè ens permet tenir una perspectiva més àmplia per

utilitzar-la en segons quines circumstàncies. Per algunes afeccions, podem utilitzar medicaments homeopàtics que tenen uns efectes secundaris molt escassos, la qual cosa és un gran avantatge, ja que els efectes secundaris dels medicaments convencionals s'han convertit en la tercera causa de mort en alguns països occidentals. L'homeopatia, doncs, suma estratègies amb les quals ajudar els pacients, que finalment és l'objectiu compartit que tenim els facultatius.

Davant d'aquest soroll mediàtic, també seria bo recordar que els medicaments homeopàtics estan perfectament regulats, tant aquí com a Europa, i són de venda exclusiva en farmàcies. Però és que, a més a més, en alguns països avançats del nostre entorn, com França, Suïssa, Alemanya o el Regne Unit, formen part dels seus sistemes públics de salut. I l'Organització Mundial de la Salut (OMS), al seu projecte 2014-2023, en recomana la implementació.

Alguns pseudoescèptics parlen de l'efecte placebo i afirmen que "no hi ha cap estudi científic fiable" que defensi els efectes de l'homeopatia. Doncs bé: com a metges i científics, sabem perfectament el que és un placebo en la nostra pràctica clínica. I la recerca en homeopatia és un camp relativament recent. Tot i això, hi ha suficients estudis aleatoritzats i controlats en humans, animals, plantes o cèl·lules de laboratori que, com a mínim, mostren la necessitat de continuar investigant, en comptes de practicar un negacionisme conservador i estèril. Quantes vegades la ciència ha avançat a contracorrent d'alguns dels pressupostos vigents?

En qualsevol cas, tots els pacients, lluny d'un cert paternalisme passat de moda, són prou adults i tenen dret a informar-se i complementar el seu tractament amb allò que els sembli oportú. Sobretot si és eficaç i està regulat, com és el cas de l'homeopatia. ●

Alternativa eficaç i saludable conventional?

Homeopatia, la medicina imaginària

Jesús Purroy

Emprenedor biomèdic. Autor d'Homeopatia sense embuts

La medicina té mancances al llarg de tot el seu recorregut: del laboratori universitari a la consulta del CAP i el despatx del conseller. Entremig, no costa gens trobar coses millorables a les revistes científiques, les associacions de pacients, els col·legis professionals, les empreses grans i petites, els reguladors... i segur que en deixo algú. Ben Goldacre en fa un retrat molt cru al seu llibre *Mala farma*. És indiscutible que la medicina necessita millorar, tant des del punt de vista del progrés científic (no té solucions per a tot el que ens passa) com des del punt de vista social (no sempre tothom es comporta amb l'honestetat que caldria).

Però els defectes dels altres no ens fan bons a nosaltres, ni la crítica legítima a la medicina no fa bones les pràctiques pseudomèdiques que campen lliurement per les farmàcies, les consultes i, cada cop més, pels hospitals. N'hi ha moltes, algunes de molt imaginatives. De totes elles, l'homeopatia té una posició dominant a Catalunya: n'hi ha a totes les farmàcies, molts metges en recepten, està regulada per la llei espanyola del medicament i, en general, gaudeix de bona premsa. La prova és que la DIRECTA publica aquest article al costat del d'un homeòpata. No m'imagino que publicués un cara a cara sobre els horòscops o el tarot, que tenen la mateixa base científica i la mateixa eficàcia terapèutica. Aquests darrers temps hi ha un cert enrenou als mitjans, i s'han aconseguit petites victòries com la cancel·lació del màster de la Universitat de Barcelona, però això són anècdotes en comparació amb el fet que la venda de productes homeopàtics a les farmàcies no perilla en un futur proper.

I tot plegat, per què? Els defensors argumenten que l'homeopatia funciona, i si no sabem explicar com, és per les nostres limitacions. Posen exemples d'altres coses que funcionen i no sabem com, i en un cop d'ull superficial podria semblar que tenen raó. Cal fer més recerca per entendre el funcionament de l'homeopatia.

Llàstima que la recerca ja estigui feta, i que els resultats no els donin la raó. No hi ha cap demostració que l'homeopatia tingui eficàcia clínica. Hi ha anècdotes, "als meus fills/pacients/veïns els funciona", però això no té validesa científica. Si algú diu que una pastilla cura una malaltia li exigirem que ho demostrï, i no acceptarem que digui "als meus pacients els funciona". Els assajos clínics tenen molts defectes, però no hi ha cap altra manera de saber si una medicina és eficaç i segura. Alguns assajos clínics indiquen que l'homeopatia podria ser lleugerament millor que el placebo. Deixant de banda que solen ser estudis plantejats "perquè funcionin", si

un medicament demostra que és marginalment millor que el placebo no l'aproven: un medicament nou ha de demostrar que és millor que el millor tractament disponible.

Potser aquest és l'origen de la confusió. Com que l'homeopatia està coberta per la llei espanyola del medicament (i lleis semblants a Europa i a altres llocs), els homeòpates diuen que és un medicament. Bé, no exactament. Les lleis del medicament no demanen als productes homeopàtics que demostrin ni que són eficaços ni que són segurs. Només els demanen que segueixin un procés de fabricació que assegurï que no hi haurà substàncies tòxiques al producte final. Tot i això, regularment hi ha intoxicacions per productes homeopàtics: recentment, als Estats Units, una dotzena de nadons han mort per un producte pel mal de dentició que contenia belladona.

És a dir, que un producte homeopàtic no ha de demostrar que funciona per poder entrar al mercat. Ni tan sols ha de demostrar que no és tòxic. Si un homeòpata diu el contrari, demanin que els ensenyi l'estudi clínic que demostra que tal o tal altre producte funciona. No n'hi ha cap. És com si algú pogués tenir el carnet de pilot d'avió només amb l'experiència de jugar en una videoconsola, sense demostrar que pot pilotar un aparell autèntic.

L'homeopatia és una medicina imaginària, una creença de temps antics, d'abans que la medicina fos una ciència. ●

/ MARLENE KRAUSE

pàgina oberta

La insurrecció irlandesa contra els comptadors d'aigua

La victòria de les protestes iniciades a l'illa de Cobh contra la privatització i el repagament de l'aigua són un exemple d'organització per a tots els països afectats per les polítiques internacionals de l'austeritat

Andrea Muehlebach

Professora a la Universitat de Toronto i investigadora sobre les lluites de l'aigua a Europa

Quan es va fer evident que la companyia d'aigua Irish Water instal·laria comptadors d'aigua domèstics a Cobh, com ja ho havia fet en altres llocs, i començaria a cobrar a les persones pel subministrament, la gent es va revoltar.

Mantenint guàrdies permanents als dos extrems del pont de Bellvely, les activistes s'enviaven alertes i feien seguiment dels camions que s'hi acostaven. Moltes de les organitzadores eren dones, ancianes, aturades, les persones que eren a casa durant el dia. Els camions van ser rebuts per grups que els bloquejaven l'entrada a les finques o bé eren envoltats. Els bloquejos van durar fins i tot dies. Això va significar haver d'organitzar-se en torns i celebrar reunions nocturnes sobre qui recollia les criatures de l'escola o preparava el menjar. Les finestres es cobrien amb cartells que deien: "No consentim. No hi ha contracte. No a la privatització de l'aigua. No als comptadors".

Aquest és un exemple de les mobilitzacions contra les polítiques d'austeritat a Irlanda durant els anys 2014 i 2015, que encara estan en curs. Centenars de comunitats van participar en actes coordinats de desobediència civil massiva, aturades de camions i enormes manifestacions nacionals. La insurrecció de l'aigua va guanyar força tan ràpidament que les operàries de l'aigua irlandesa van haver de ser escortades per la policia.

Les activistes van argumentar que l'aigua ara havia estat considerada un

bé públic sufragat amb els impostos progressius generals. És a dir, les treballadores amb sous baixos, les desocupades i els col·lectius més vulnerables no pagaven tant com les rendes més altes. El fet d'afegir una factura addicional significaria que pagarien l'aigua dues vegades. Els impostos sobre l'aigua eren la mesura d'austeritat més controvertida des de l'esclat de la crisi l'any 2008. Tot això després d'un rescat bancari de 70 mil milions de dòlars que va provocar grans retallades salarials al sector públic, la reducció de la despesa social i també un augment dels impostos regressius i les tarifes dels usuaris.

Artificis comptables després de la crisi fiscal

Irish Water va ser fundada el 2013 en resposta a la crisi fiscal d'Irlanda després del rescat bancari. És una associació publicoprivada (PPP) nominalment pública, un mecanisme dels governs mundials per atreure inversions cap a infraestructures obsoletes mitjançant l'accés al crèdit dels inversors globals. Com va dir un informe canadenc, els governs "són bàsicament" arrendadors de diners "que

podrien demanar préstecs més econòmics pel seu compte, però opten per aquesta fórmula perquè és políticament oportú ajornar les despeses i així evitar el deute".

Les PPP són, en realitat, un 16% de mitjana més cares que la provisió pública convencional, a causa dels interessos dels préstecs i perquè els prestataris privats han d'obtenir beneficis. A la factura final també s'afegeixen les despeses d'advocats i consultors. Els sobrecostos són carregats als "usuaris finals". La inversió en aquestes infraestructures connecta amb la conversió de l'aigua en una de les mercaderies més lucratives del planeta.

Les aigües públiques són objectius principals per als "nous barons d'aigua", que s'han apressat a invertir-hi perquè és molt lucratiu i és una inversió de baix risc. Com a servei

no opcional bàsic per a la vida humana, l'aigua és, com va dir un analista d'HSBC Securities, una inversió "a prova d'inflació".

El present del moviment

Les protestes contra els

comptadors es van estendre com incendis forestals des de Dublín, Cork, Cobh, Ballyphehane i Bray, i van ser defensades pels grups antiausteritat preexistents. A finals de 2014, es va fundar Right2Water, una organització paraigua d'abast estatal amb el suport de sindicats, partits polítics d'esquerres, grups comunitaris i activistes. Ara per ara, la instal·lació de comptadors als barris obrers és escassa i petits grups d'activistes, com un de Ballyphehane, encara patrullen els carrers.

Els impostos sobre l'aigua s'han suspès durant nou mesos. Una comissió d'aigües independent creada pel govern irlandès va concloure que s'haurien d'eliminar els recàrrecs d'aigua, que el subministrament només s'hauria de pagar a través dels impostos generals i va insistir que l'aigua continués sent un bé públic. Això ha estat una victòria pel moviment.

Des de 2008, les famílies han patit cada vegada

més el que s'ha anomenat la *contractualització* de la llar: cada vegada han hagut d'entrar en contractes amb empreses privades o parcialment privatitzades i pagar més per l'energia, l'aigua... Aquests pagaments domèstics es troben cada vegada més mercantilitzats als mercats internacionals. La defensa dels subministraments bàsics ha esdevingut la trinxera de l'acumulació de capital, on el sistema financer mundial es vol "ancorar".

Aquestes mesures han impactat de manera particularment forta en països com Irlanda, que ha fet front al rescat bancari amb nous impostos i taxes. La societat irlandesa va fer alguna cosa increïblement radical en els nostres temps: van rebutjar d'arrel un contracte mercantil i van insistir, en canvi, en un contracte social on l'Estat es comprometia amb la imposició progressiva.

Enfront de la venda dels serveis públics vitals, les protestes han revitalitzat el debat fiscal: Qui paga quin tipus dels impostos? I què passa amb aquests impostos? No es tracta d'una *visió nostàlgica*, sinó d'una demanda de formes innovadores i progressives de finançament públic. No és estrany que la insurrecció d'aigua irlandesa s'hagi comparat amb les famoses guerres d'aigua de Cochabamba (Bolívia). La societat irlandesa va marcar un límit i estava disposada a posar els seus cossos per defensar-lo: Irish Waters no traurà més sang d'aquestes pedres. ●

/ JOAN ALTURO

“
Les aigües públiques són l'objectiu principal per als 'nous barons d'aigua', que s'han apressat a invertir-hi perquè és un àmbit molt lucratiu

Anem a viure (moltes) juntes?

La Cúpula
dels Joglars,
al municipi de
Pruit i Rupit
/ ELS JOGLARS

Les comunitats
intencionals, amb models
de creació i funcionament
diversos, obren camins
d'exploració cap a una
convivència menys
individualista

Marta Molas | @martathegoodone

“**A**nem a viure juntes?”. Quantes parelles, quantes amistats, es deuen haver dit aquestes paraules a cau d'orella o en plena borratxera en els darrers segles. Viure amb altra gent és consubstancial a l'ésser humà, com dormir, dinar o celebrar esdeveniments juntes. Mai ningú ha viscut sola tota la vida. Des de la *DIRECTA* us volem explicar tres idees de projecte que pretenen demostrar com la convivència en comunitat pot ser útil, il·lusionant i especialment enriquidora. I més, si hi ha una intenció. Parlem de comunitats intencionals.

Cal Amat: ecoviles, les comunitats intencionals més populars

A cinc quilòmetres de Sant Privat d'en Bas es troba Cal Amat, un terreny de 70 hectàrees que va comprar Dídac Costa fa un any amb la idea de crear-hi una ecovila. En Dídac i la Núria estan cercant persones interessades a viure-hi de manera permanent. No és un projecte fàcil: si bé ja tenen la localització, el poble està en runes.

Dídac és ecosociòleg i tot un expert en habitatge comunitari: “Vaig iniciar el pro-

jecte de Ca la Fou amb Enric Duran però vaig sortir-ne fa un parell d'anys perquè estava molt *punky* i perquè havia fet projectes semblants a l'Amèrica del Sud”, explica, entusiàsticament, Dídac. I com es munta una ecovila? “A Ca la Fou vam gestionar la compra col·lectiva, la via més adequada per fer un projecte d'aquest tipus. Perquè la cessió o l'ocupació semblen fàcils, però porten problemes: canvis de propietaris, de poders polítics, revalorització dels terrenys, etcètera. El més sostenible a tots els nivells és la compra col·lectiva de l'espai. Això vol dir entendre's, gestionar el conflicte, cedir, aconseguir *pasta*... Però així tens la sobirania de l'espai per la resta de la vida. Si estàs sol, són molts diners, però si t'ajuntes amb altres persones, no és tant. És una manera de revolució on no cal demanar permís per fer-la”, sentència Costa.

Per aquest motiu, Cal Amat també ha estat una compra col·lectiva. “Vaig rebre una petita herència i l'he invertida a Cal Amat: dos rius, arbres mil·lenaris, una font...”, explica l'ecosociòleg. La inversió total ha estat de 230.000 euros. D'aquesta inversió vol recuperar-ne »

» 170.000, tot fent de banc de la proposta: “La quota per cooperativista és de 40.000 euros, en quotes de 300 euros que s’han de pagar durant un total de vuit o deu anys per gaudir d’una ecovila revolucionària”, segueix Dídac.

Segons Costa, l’ecovila ha de ser revolucionària perquè cal “la lluita de la societat civil per alliberar-nos del capitalisme i el feudalisme. La pagesia d’avui pot ser la revolució. A Ca la Fou s’està tornant a la col·lectivització industrial del 1936. A Cal Amat volem recuperar les col·lectivitats agràries”, narra aquest neorural. El seu mètode està definit en alguns aspectes: “Serà una comunitat vegetariana, ecologista, anarquista i *hippy* ben entesa. Gaudirem d’espais productius com un restaurant ecològic, una ferreria, una fusteria, un obrador d’aliments i un espai de formacions per a activistes. També serà una comunitat ecumènica, ningú li menjarà el *coco* a ningú. Lluitarem per tornar a un ordre natural sense jerarquies, amb igualtat i llibertat. A la vida simple i a la natura”, rebla il·lusió.

Can Vagons: viure i treballar junts

A Can Vagons, una comunitat intencional enfocada al món del teatre ubicada a Santa Perpètua de la Moguda, estan treballant tant el concepte de comunitat que les respostes a aquesta entrevista han estat consensuades en assemblea. Can Vagons es defineix com “un espai cooperatiu que, més enllà de la convivència, pretén ser un focus de producció i programació cultural. Es tracta d’una residència d’artistes i *hub* cultural internacional autogestionat construït amb antics vagons de tren de mercaderies reutilitzats. Hi farem tallers, seminaris, intercanvis, residències, produccions pròpies i alienes, preestrenes... I ens beneficiarem en molts àmbits: intercanvis amb artistes locals i internacionals, aprenentatge a través dels tallers que organitzarem, sinèrgies amb altres experiències cooperatives i amb moviments socials, aprenentatge en el camp de la permacultura, interacció constant amb teixit cultural i social del municipi acollidor...”.

La localització és encara una incògnita: “Fa uns dos anys que s’està coent el projecte a foc lent, perquè volem fer les coses ben fetes. De moment som quatre persones adultes i un infant. La idea és no créixer més del doble pel que fa a la població adulta. Ara estem a la recerca de l’espai idoni, en converses amb diversos ajuntaments interessats. Ens estem centrant en les comarques del Vallès, el Barcelonès, el Maresme i el Baix Llobregat. Tot indica que cap al primer trimestre del 2017 ja haurem pres una decisió al respecte”. I que els habitants d’allà on anirà a parar Can Vagons no es preocupin: aquesta família de teatre té previst un munt d’accions per arrelar-se al territori: “Pensem en la participació de la gent del municipi en gran part de les activitats programades, cooperació amb col·lectius socials, artístics i institucions educatives locals”, conclouen.

La convivència en l’àmbit teatral té precedents. Als inicis de la companyia Els Joglars, el director Albert Boadella es

Comunitat
intencional Can
Vagons, a Santa
Perpètua de
Moguda
/ CAN VAGONS

va emportar tota la *troupe* prop de Rupit per passar-hi llargues temporades i assajar amb total tranquil·litat. Parlo amb Martina Cabanas, dramaturga de la companyia: “El cas dels Joglars seria bastant més similar a un *stage* de futbol. És un cohabitatge però està tot organitzat perquè no hi hagi problemes de convivència. Actualment la casa és del director, una masoveria amb un graner on es queden els actors i diverses habitacions més on poden quedar-se tècnics i actors. Però no som assemblearis, és diferent de les comunitats perquè hi ha un líder. Ho fa més senzill. El líder és el director de la companyia”. L’estada, doncs, “simplement és un recurs per aprofitar més el temps, estar més concentrat i lluny de frivoltats”, explica Martina. Aquest reagrupament rural d’Els Joglars no conformava una comunitat intencional, però

Can Vagons es defineix com “un espai cooperatiu que pretén ser un focus de producció cultural”

En les experiències d’habitatge comunal, abans d’un èxit hi ha diversos fracassos

alguna cosa bona bé ha de tenir, perquè ha funcionat a la companyia des dels seus inicis i fins a l’actualitat.

Cohabitatge sènior, viure juntes els darrers anys de vida

Carles Torra és una de les persones que lidera el cohabitatge sènior a la cooperativa d’habitatge Sostre Cívic. Abans de centrar-se en aquest tipus de comunitat va intentar portar endavant un centre de convivència i natura a Viladrau que finalment no es va assolir. Aquest element es repeteix en les experiències d’habitatge comunal: abans d’un èxit es produeixen diversos fracassos.

Ja jubilat, Carles va pensar que era el moment per dedicar-se al cohabitatge sènior, “una forma nova d’entendre l’habitatge, adaptada a la gent gran, basada en la innovació d’aspectes socials,

econòmics i ecològics. Des del punt de vista econòmic es basa en el dret de cessió d'ús, que és un entremig entre el lloguer i la compra. Entre els avantatges del cohabitatge sènior, cal esmentar la seva accessibilitat, perquè implica una certa economia d'escala, atès que l'espai privat necessari és menor, i es comparteixen molts espais comuns". Un altre aspecte del projecte és que el préstec per finançar-lo és col·lectiu de la cooperativa. "A partir d'una certa edat és molt difícil, per no dir impossible, obtenir-lo a títol individual", afirma Torra.

"En funció del que cada veí estigui disposat a compartir amb els altres, el nivell de despesa disminueix: menjars en grup, personal de neteja, assistència, són molt

més rentables si són compartits per tots o per un bon nombre de cohabitants. El model també garanteix una assistència fins al final i una vida social molt activa i beneficiosa, tot mantenint la privacitat i independència", destaca Carles. Amb tot, aquest membre de Sostre Cívic també és conscient dels inconvenients, que considera "inherents a la mateixa condició humana i als condicionaments socials existents que han promogut una cultura individualista i consumista. Es necessita una certa solvència econòmica, no existeix una cultura de convivència intencional. El model cooperatiu no és el més estès al nostre país i requereix que les persones s'organitzin per posar en marxa el projecte. Per tant, la planificació i el desen-

Un altre aspecte del projecte de Sostre Cívic és que el préstec per finançar-lo és col·lectiu

"Individualment, el cohabitatge pot ser també invasiu i restrictiu pel que fa a la privacitat", diu Carles Torra

volupament d'un cohabitatge pot trigar més temps, costar més diners i energia que l'estimat inicialment. Individualment, el cohabitatge pot ser també invasiu i restrictiu pel que fa a la privacitat".

Arribats en aquest punt us pregunta-reu: Carles ja viu en un cohabitatge per a gent gran? La resposta és no. Com les altres protagonistes d'aquest reportatge, s'està treballant perquè sigui així. Però sí que hi ha experiències existents. "La pionera és Los Milagros a Màlaga i Trabensol, prop de Madrid. A Sostre Cívic s'ha constituït un equip coordinador que anomenem Llabor de llavors, que promou la creació de grups de nous projectes cooperatius de cohabitatge sènior", ens explica. Els desitgem molts èxits. ●

KAMILOSETAS MUSKARIA

distribuïdora llibertària
www.nodo50.org/kamiloasetas
kamiloasetas@nodo50.org

Productos de la tierra

El portal de venta de productos de los PPCC
www.productesdelaterra.cat

Demarcació del Barcelonès

BUSQUEM CAPS!
Contacta'ns al 93 340 34 50
barcelones@escollesiguies.cat

CERVENA DEL MONTSENY ARTESANA

EL PACTE DE LA VERGONYA ENTRE ITÀLIA I LÍBIA

Amb finançament de la Unió Europea, milícies líbies impedeixen l'arribada a Europa de migrants, que són empresonades en camps de detenció, amb denúncies d'abusos i violacions

Alba Sidera | @albasidera
Roma

La Marina Militar líbia intercepta al mar i retorna cap a terra milers de migrants que intenten arribar a Itàlia

Els clans han descobert que tenir les migrants empresonades els permet guanyar molts diners

Les arribades de migrants a les costes d'Itàlia des del nord d'Àfrica han caigut en picat aquest estiu. A l'agost, van registrar-se'n un 82% menys que al mateix període de l'any passat. El Ministeri d'Afers Exteriors italià, cofoi, atribueix la dràstica disminució al pacte que va signar amb el govern libi de Fayed Al-Seraj el passat mes de febrer per frenar el flux migratori des de l'excolònia italiana.

El que no explicava el govern italià és que les arribades han disminuït d'una manera tan dràstica no només perquè Itàlia hagi pactat amb el dèbil govern de Líbia (un país en guerra), sinó amb potents milícies paramilitars que fins ara gestionaven el tràfic de persones. La notícia la va destapar l'agència estatunidenca Associated Press. Itàlia ho desmenteix: "El govern italià no fa tractes amb traficants", responen des del Ministeri d'Afers Exteriors. Però els portaveus de les milícies —anomenades Brigada Al-Ammu i Brigada 48— han desvelat la trampa. Sí que "col·laboren" amb Itàlia a canvi d'ajuts econòmics, però ho fan a través del govern libi. Serien una espècie de servei de seguretat d'Itàlia subcontractat.

Així, des de fa mesos, la Marina Militar líbia intercepta al mar i retorna cap a terra milers de migrants que intenten arribar a Itàlia. I és que la col·laboració consisteix en això: finançar i ajudar els cossos militars i paramilitars líbies perquè cacin, fusells en mà, les barques al Mediterrani i duguin les migrants a presons on s'amunteguen en condicions inhumanes, i on els mals tractes i les tortures són habituals. Fins i tot el viceministre d'Exteriors italià, Mario Giro, ha definit aquelles presons com a "infern".

Queixa de Metges Sense Fronteres

A Líbia hi ha dotzenes de camps de detenció. Alguns són oficials, i els gestionen les milícies paramilitars properes al govern. D'altres són secrets, i estan directament en mans de les bandes de traficants d'armes i drogues. Els clans que controlen la zona han descobert que mantenir les migrants empresonades els permet guanyar fins i tot més diners que cobrar-los per abandonar-les al mar a la seva sort.

Les persones tancades als camps líbies són tractades com mercaderies de les quals es pot treure profit. Bona part de les dones, i també alguns homes i criatures, són violades i després obligades a trucar a les seves famílies per exigir rescats per ser alliberades. Si les refugiades ja no arriben a Europa, és perquè se les manté segrestades a Líbia.

Al setembre, l'ONG Metges Sense Fronteres (MSF) va enviar una carta oberta als mandataris de tots els països de la UE, així com a les institucions comunitàries, titulada "Els governs europeus alimenten el negoci del patiment a Líbia". En la missiva, MSF denuncia que la política migratòria europea consisteix a bloquejar les persones refugiades a Líbia a qualsevol preu, i exigeix que les detencions arbitràries cessin immediatament.

"Encegat per l'objectiu de tenir les persones fora d'Europa, les polítiques i els finançaments europeus no fan més que alimentar un sistema criminal d'abusos", expliquen les signatàries de la carta, la doctora Joanne Liu, presidenta internacional de MSF, i Loris De Filippi, president de MSF a Itàlia. Per a MSF, "el sistema criminal de detenció a Líbia està podrit fins al moll de l'os" i no és més que "una pròspera empresa de segrest, tortura i extorsió".

"Som conscients de les condicions inacceptables, escandaloses i inhumanes que suporten alguns migrants a Líbia. No som cecs i volem canviar la situació", ha dit la portaveu de la Comissió Europea, Catherine Ray, responnent a la carta de MSF. I assegura que la Comissió està creant un mecanisme per supervisar l'ús dels fons europeus emprats per ajudar la guàrdia costanera líbia.

Per la seva banda, el primer ministre, Paolo Gentiloni, respon que "l'emergència humanitària és una de les principals preocupacions d'Itàlia". I, presumint d'haver millorat les relacions amb el govern libi, sentència: "Espero tenir la possibilitat de demanar, i potser fins i tot obtenir de les autoritats líbies, condicions humanes que fins fa sis mesos ni tan sols somiàvem de demanar".

Com en 'camps de concentració nazis'

Medu, una ONG italiana que presta atenció a les refugiades que han aconseguit escapar de l'horror libi, considera els centres de detenció d'aquell país "comparables

als camps de concentració nazis”. Segons aquesta organització, un 85% de les persones refugiades que han atès a Roma han patit tortures a les presons del país nord-africà. Per deixar constància d’aquest nefast episodi de la història europea, Medu recull els testimonis de les refugiades que han atès i que han sobreviscut a les tortures. Ho fan perquè “els mandataris europeus, i les futures generacions, no puguin dir que no ho sabien”.

Entre les desenes de testimonis recollits hi ha el de l’M.K., jove de Bangladesh, que parla així de la seva estada en un camp de detenció llibi: “Els primers cinc dies vaig estar lligat de mans i peus, sense menjar. Després em van tenir un mes sencer a les fosques, em torturaven amb descàrregues elèctriques, amb cops, m’encanonaven el fusell a la boca dient-me que em matarien i quan plorava, reien”.

O el de l’I.S., un noi de 22 anys de Costa d’Ivori: “Els guàrdies, armats, eren violents i sense pietat. Disparaven indiscriminadament a les cel·les on estàvem amuntegats, i mataven gent a l’atzar, només per divertir-se i atemorir-nos”. I.S., com molts altres, relata haver patit tortures, violència sexual continuada, i haver presenciat violacions diàries de dones i criatures.

Fronteres tancades amb l’operació Tritó

Tot això s’ha dut a terme enmig d’una campanya de pressió contra les ONG de rescat al Mediterrani, una dinàmica en consonància amb l’enduriment de les polítiques securitàries de la UE en matèria fronterera. Al Mediterrani –principal ruta migratòria cap a Europa des del tancament de la dels Balcans el març del 2016– ho ha fet a través de l’operació Tritó, en marxa des del novembre de 2014. L’operació prèvia, Mare Nostrum –elaborada i finançada per Itàlia–, era deficient, però tenia com a objectiu salvar vides. En canvi, l’operatiu actual de la UE té com a missió “protegir” la frontera d’Europa de les arribades de les persones migrants. Les seves patrulles participen, de tant en tant, en operacions de salvament, però només sota la condició que les persones rescatades siguin dutes exclusivament a ports italians. I el mateix val per la guàrdia costanera. Així doncs, al Mediterrani,

les úniques embarcacions amb la missió de socórrer les persones migrants són les de les organitzacions humanitàries.

Les ONG fan nosa

A Itàlia, la campanya de desprestigi iniciada fa mesos contra les ONG de rescat és inaudita: se les ha acusat, sense fonament, d’afavorir les màfies, de servir d’efecte crida i de fer negoci amb els rescats. La croada anti-ONG ha estat impulsada pel Moviment 5 Estrelles, la xenòfoba Lliga Nord i els grups neofeixistes i d’ultradreta, que han estat molt actius a les xarxes.

Els mitjans afins van començar a difondre, amb to d’alarma, calúmnies contra les treballadores humanitàries. La bola es va fer gran i es va colar a l’agenda de la resta de mitjans. En un cert punt, fins i tot l’Església catòlica va intervenir per defensar les ONG.

L’executiu de Gentiloni, que governa amb el centredreta escindit del partit de Silvio Berlusconi i que només té oposició amb possibilitat d’arrabassar-li el poder a mà dreta, ha romàs passiu davant els atacs a les ONG. El clima hostil contra la tasca humanitària va ser el marc ideal per presentar, el 14 de juliol, l’anomenat “codi de conducta per a ONG”.

Es tracta d’un controvertit conjunt de normes que regula la tasca de les organitzacions que operen al mar. El codi recull moltes de les pràctiques que –segons explica Mar Sabé, de ProActiva Open Arms– ja es duïen a terme fins ara, però que s’han posat per escrit per “projectar la imatge que fins ara no es feien les coses bé”. A més, inclou nous punts, com la prohibició de transferir les persones rescatades d’una nau a una altra, la qual cosa deixaria fora de joc les ONG que tenen embarcacions petites. O el punt més espinós, la imposició de presència de cossos policia armats a bord de les naus de rescat. Unes obligacions que, segons Sabé, no s’haurien implementat ara per ara però que comporten una violació dels principis humanitaris fonamentals d’independència i imparcialitat i que ha fet que algunes ONG com Metges Sense Fronteres hagin decidit abandonar. Resisteixen ProActiva Open Arms, Sos Mediterranée, Sea Watch i Save the Children. Al Mediterrani, per tant, cada cop no només

La croada anti-ONG ha estat impulsada pel Moviment 5 Estrelles, la xenòfoba Lliga Nord i grups neofeixistes

Al Mediterrani cada cop no només queda menys gent salvant persones, sinó també menys testimonis

queden menys persones salvant persones, sinó també menys testimonis de les injustícies que s’hi cometien.

L’acord migratori italolibi preveia que les forces militars i paramilitars líbies fessin de mur per impedir que les refugiades poguessin arribar a Europa, però també retenir-los en condicions que respectessin la dignitat humana. Mentre les autoritats europees estudien com solucionar la situació, persones que fugen del terrorisme, les guerres i la fam continuaran sent empresonades per aquest motiu: per intentar salvar la vida. Això sí, lluny dels ulls europeus. ●

LLARG CAMÍ AL LÍBAN **PER LA NORMALITZACIÓ DE LES LLIBERTATS SEXUALS**

Malgrat ser un dels països més tolerants de la regió, l'homosexualitat encara és un delictes i persisteix un alt grau de discriminació social

Sara Manisera | @SaraManisera
Beirut

L'apartament que acull Helem es troba al segon pis d'un edifici residencial, al cor d'un dels barris de moda de Beirut, envoltat de bars i restaurants. En una tela penjada a l'entrada, hi surt pintada, en vermell, la paraula "llibertat". "No escriguis el nom del barri", demana Joseph Aoun, director de Helem. I aclareix: "Intentem protegir les persones que venen al centre".

Nascuda el 1998, Helem, que en àrab significa "somi", és la primera organització LGBTQ del Líban i de tot l'Orient Mitjà. Dins del seu centre, les persones es troben, cuinen, participen en les activitats de prevenció sexual o en els debats i, sobretot, viuen obertament la pròpia orientació sexual sense la por de ser aturades per les forces de seguretat.

"El 2014 vaig ser arrestat per la meua orientació sexual i per ser un activista LGBTQ. Em van embenar els ulls durant sis hores i vaig ser humiliat davants els meus

pares", denuncia Aoun. "Em van preguntar si el meu germà havia abusat de mi de petit, com feia sexe, si venia penetrat, si em prostituïa. Al final, van dir-li al meu pare: 'Saps que el teu fill és maricó?'. No m'esperava ser humiliat per una institució que teòricament m'hauria de protegir. Conec els meus drets perquè sóc advocat i em vaig defensar. La sort va ser que la meua família estava al cas de la meua orientació sexual", explica el lletrat.

Avenços lents

Si bé el Líban és un país més tolerant pel que fa a l'homosexualitat que altres països del món àrab, l'article 534 del codi penal castiga amb fins a un any de presó les relacions sexuals que van "en contra de les lleis de la naturalesa". "Aquest article deriva de la legislació introduïda durant el mandat francès a Síria i el Líban. Abans d'aquesta llei, l'imperi otomà, que governava aquest territori, havia despenalitzat l'homosexualitat el 1858", aclareix l'advocat libanès. Actualment, el Líban és un dels set països, juntament amb el Camerun, Egipte, Kènia, el Turkmenistan, Zàmbia i Uganda que encara practica el test anal a les persones sospitoses de ser homosexuals. Tunísia justament aquesta setmana ha aprovat deixar de practicar-lo; tot i que l'homosexualitat seguirà essent un delictes castigat amb tres anys de presó.

El passat 26 de gener, el jutge libanès Rabih Maalouf va emetre una sentència que afirmava que "l'homosexualitat és una elecció personal i no un crim punible". Maalouf és el cinquè jutge que dicta en contra de l'article 534 del codi penal libanès. També l'Associació de Psiquiatres del país s'ha pronunciat demanant-ne la despenalització. Tot i això, el canvi cultural encara ha d'arribar. Si bé hi ha una major obertura i tolerància a la capital, Beirut, a les zones rurals encara persisteixen la discriminació i el fanatisme.

"No és un problema vinculat a la religió", explica el director de l'associació LGBTQ. "El meu excompany vivia en un barri de majoria sunnita i ell era d'una família xiïta però ateu. Ningú no l'ha atacat mai. És un problema social. Vivim en una societat patriarcal molt conservadora i opressiva", conclou Aoun.

En una altra habitació de l'apartament, Twael, coordinador de voluntaris de Helem, mostra la primera llibreria de literatura *queer*. Molts dels llibres i pel·lícules

El Líban és un dels set països del món on encara es practica el test anal a les persones 'sospitoses'

Tot i una major obertura i tolerància a la capital, Beirut, a les zones rurals la discriminació encara persisteix

Sivar, jove queer libanès, juga amb un noi gai a l'interior del centre LGBTQ Helem a Beirut / SARA MANISERA

LGBTQ i refugiades

Des del balcó que mira al carrer bloquejat pel trànsit, Mohammed fuma una cigarreta. Aquest infermer siríà, originari d'Homs, va refugiar-se al Líban amb la seva dona i la seva filla. "Ja sabia que era gai però a Síria era més difícil sortir de l'armari". Des que va escapar al Líban, ara fa quatre anys, Mohammed ha deixat la dona i ara té un company. Malgrat tot, per a ell, la discriminació és doble pel fet de ser gai i refugiat.

"La comunitat LGBTQ més marginada al Líban són els refugiats transsexuals", explica Twael, coordinador de voluntaris. "Per això intentem ser tan inclusius com podem al centre".

Al sofà del saló principal, Sivar, de nom artístic Mimí, juga amb un altre jove. Sivar té 19 anys, prové d'una família ortodoxa conservadora i és drag-queen. Explica les dificultats quotidianes de ser trans al país: "Jo no em sento lliure. En algunes zones puc portar talons i sostens però en altres àrees això podria posar-me en perill. Moltes vegades, m'insulten", relata. "En tot cas, és una batalla que cal lliurar-la. No solament pels drets de les persones LGBTQ sinó de tota la ciutadania".

exposats estan censurats al Líban. Twael, que prefereix no desvelar el seu cognom, té 22 anys, du un pírcing sota la llengua i vesteix una samarreta d'un grup de metal libanès. Estudia enginyeria mecànica a la universitat i és homosexual. La seva família viu a Dahiye, un barri popular i conservador de majoria xiïta, a la perifèria beirutí.

"Els meus pares no accepten la meua homosexualitat. D'alguna manera, al Líban, tots estem discriminats, tant a l'esfera privada com a la pública. Si vas a certes zones, els militars t'aturen, controlen les teves coses, el teu telèfon. No ets lliure de vestir allò que vols. Cada vegada que vaig a casa dels meus pares, m'obliguen a esperar fins a una hora als punts de control perquè porto un pírcing, i això ja és motiu suficient perquè pensin que sóc gai. Però a altres zones del Líban et poden arrestar i fins i tot agredir i torturar", explica el jove. Per a ell, Helem és una casa, "un lloc segur, on pots ser qui vols, parlar com vols, sense la por de ser vigilat".

Estats homòfobs

Malgrat tot, la situació al Líban és millor que la viscuda a la majoria de països de la regió. Actualment, hi ha

deu estats al món on l'homosexualitat pot ser castigada amb pena de mort, cinc dels quals a l'Orient Mitjà: el Iemen, l'Iran, l'Aràbia Saudita, Qatar i Emirats Àrabs Units. Només a l'Iran, s'han executat entre 4.000 i 6.000 persones per ser homosexuals des de la revolució islàmica de 1979. I la majoria de països de la regió tenen lleis que criminalitzen les relacions entre persones del mateix sexe. Egipte ostenta el dubtós rècord de ser un dels països amb més població gai masculina a la presó: més de 500 persones acusades de delictes contra la moral.

Per la seva banda, Jordània va vetar el passat mes de juny, i per segon any consecutiu, un concert del grup de música indie libanès Mashrou' Leila. Algunes cançons del seu repertori, cantades en àrab, clamen a favor dels drets de les persones LGBTQ a la regió.

Diverses activistes expliquen que fins als anys vuitanta no es donava aquesta persecució a l'homosexualitat. Va ser amb l'expansió de la ideologia wahabita (un corrent de l'Islam extremista i conservador) des de l'Aràbia Saudita que es va anar criminalitzant progressivament aquesta orientació sexual. ●

OBJECTIU: SECURITITZAR L'ÀFRICA

Segons el nou discurs d'Occident, la seguretat militar ha esdevingut la dimensió clau per a l'estabilització de molts països africans

L'anàlisi d'Oscar Mateos | @oscardmateos1
Membre d'Africaye.org

L'Àfrica subsahariana s'està convertint en un fortí. Bona part de les operacions de manteniment de la pau internacionals estan desplegades en aquesta regió. Noves bases militars dels Estats Units o d'altres països occidentals han estat instal·lades en diferents indrets del continent en els darrers anys i -el més impactant- els pressupostos d'ajuda al desenvolupament utilitzen avui nous instruments que desvien la tradicional ajuda de l'àmbit social o econòmic cap a l'àmbit de la seguretat.

El nou sentit comú occidental

Aquesta dinàmica és fruit, òbviament, del discurs securititzador post 11 de setembre de 2001 que predomina en la majoria de països occidentals. Així, l'Àfrica ja no només és percebuda com un problema de subdesenvolupament sinó sobretot com una amenaça a la seguretat internacional, en considerar-se un terreny fèrtil per al terrorisme, els fluxos migratoris i les xarxes i rutes del narcotràfic.

El canvi de discurs i de polítiques ha estat vertiginós. I és que tan sols uns anys abans, en la dècada dels 90, el desplegament del Consens de Washington a tot el continent va tenir com a objectiu principal aprimar l'Estat, en concebre's com un dels principals obstacles per al desenvolupament de la regió. L'Àfrica necessitava -repetia la doctrina d'aquells anys- menys Estat, més societat civil i la liberalització de totes les seves polítiques.

Paradoxalment, amb l'inici del mil·lenni, l'Estat ha tornat al centre del discurs. Els anomenats "estats fràgils", i en alguns casos considerats com a "fallits", han fet que la seguretat militar sigui considerada ara com la dimensió clau en l'estabilització de molts països. És així com la Unió Europea, els Estats Units, el Regne Unit i fins i tot les Nacions Unides han fet un gran viratge cap a polítiques anomenades

La Xina se situa com el principal exportador d'armes a l'Àfrica subsahariana, amb un 27% del total

de "construcció de l'estat", que han privilegiat obertament reformar i enrobustir els cossos de seguretat de l'Estat (exèrcits i policies), en detriment de la dimensió socioeconòmica (salut, educació, etc.). Iniciatives com l'AFRICOM per part dels Estats Units han intensificat la militarització del continent amb la voluntat de contenir des del territori africà tots els problemes que el món occidental percep com a potencialment desestabilitzadors per als seus interessos.

Pequín i la nova carrera militar

La intensa presència i inversió xinesa a l'Àfrica han estat la gran revolució que el continent ha experimentat en la darrera dècada. El nou *modus operandi* xinès està basat en la construcció de grans infraestructures a canvi de l'explotació de terres i mines durant diverses dècades. Fins ara semblava que Pequín apostava per mantenir aquest perfil: ambicions en allò econòmic i polític (esdevenint el principal soci comercial de bona part dels països de la regió subsahariana), però discret en allò militar.

L'escenari ha canviat. La Xina també ha decidit intensificar la seva cooperació militar amb el conjunt de l'Àfrica. Els motius, assenyalen diverses veus, tenen a veure amb una política exterior que as-

pira a protegir l'expansió dels creixents interessos energètics xinesos, però també a protegir el més d'un milió de xinesos que ja viuen al continent. Les iniciatives, en aquest sentit, són múltiples, entre les quals destaca la decisió de construir la primera base militar xinesa a Djibouti.

Dues dades més certifiquen aquest canvi de rumb. La primera és que, en els darrers anys, la Xina ha multiplicat per 25 el nombre d'efectius a les operacions de manteniment de la pau internacionals, el 75% dels quals estan a l'Àfrica, erigint-se així en el membre permanent del Consell de Seguretat que aporta més cascos blaus. La segona és que el 2016 el govern de Pequín ja va aconseguir situar-se com el principal exportador d'armes a l'Àfrica subsahariana, amb un 27% del total de les exportades a aquesta regió.

Autoritarisme i securitització

Sigui com sigui, la securitització de l'Àfrica no depèn només de les agendes i visions externes vers el continent. Molts líders africans, especialment els de països semiautoritaris com Ruanda, Etiòpia, Uganda, el Txad o Angola han trobat en aquest discurs una manera d'enfortir el seu braç militar per controlar així l'oposició o per fer front als problemes i desafiaments de seguretat regionals. L'Estat i els seus líders han tornat, doncs, al centre de l'escena, no importa quin sigui el seu currículum en matèria de drets humans.

Els resultats de tota aquesta nova deriva de la cooperació amb l'Àfrica són novament devastadors per a la població. La securitització impedeix la transformació real de les causes de fons de molts problemes i situa el benestar de les persones en un lloc marginal. I el problema és que en un context global, on la por i la inseguretat vertebraven bona part dels discursos, les polítiques securitàries tenen garantit un llarg recorregut. ●

Irene Polo i
Andreu Avel·lí
Artís 'Sempronio'
/ COL·LECCIÓ
CASIMIR ARAJOL

Irene Polo: els inicis d'un periodisme per la transformació social

Una redescoberta de la seva vida i obra,
quan es compleixen 75 anys de la seva mort

Àngela Cantador | @angelacntdor

El 4 de juny de 1933, Irene Polo escrivia al diari *L'Opinió* sobre el periodista: "És un ésser fantàstic i tot poderós, temut i cobejat, omniscient i vertiginós, enlluernador i misteriós, gairebé...".

Posseïdora d'aquesta llista d'atributs, Polo representa avui per la història del periodisme un punt d'inflexió. Desenes de cròniques, reportatges i entrevistes confirmen que la periodista catalana no només va desenvolupar noves tècniques i gèneres, sinó que va aconseguir infiltrar-se en el centre del moviment polític i econòmic de la Barcelona dels anys 30, esdevenint una de les primeres i úniques dones a fer-ho.

Irene Polo es va iniciar en la tasca periodística a la revista *Imatges*, amb només vint anys. Durant la Segona República, Polo va col·laborar amb diferents diaris i setmanaris, vinculats en la majoria al catalanisme i concretament a Esquerra Republicana, com ara el diari *La Humanitat* o la revista *La Rambla*, tot i que també ho va fer amb publicacions més crítiques amb l'Estat Català, com va ser el cas del diari *L'Opinió*. Al llarg de la seva carrera professional, i a diferència de la majoria de les seves coetànies, Polo es va allunyar de la premsa femenina per dedicar-se a un periodisme més generalista, molt vinculat a la política.

Agosarada i valenta, es va convertir en una periodista d'acció que es desplaçava al lloc dels fets i s'exposava tot sovint a situacions compromeses i perilloses. És el cas de les cròniques que va escriure sobre

les vagues a les mines de Súria i Sallent. Així mateix, el 1933 va viatjar a l'Escorial, fent-se passar per simpatitzant del polític dretà José María Gil-Robles, per assistir a la concentració que havia convocat a Madrid.

Polo va destacar també pel format d'entrevistes; dialogades, esporàdiques i senzilles, la periodista va crear un gènere de crònica d'entrevista frustrada on de la negativa del seu personatge a parlar n'extreia un relat periodístic, com és el cas de l'entrevista a Francesc Cambó.

Irene Polo és avui una figura invisibilitzada i oblidada en una societat patriarcal que configura la seva memòria a través de personatges masculins, malgrat que no són pocs els motius per recordar-la. No es tracta exclusivament de la qualitat i la innovació dels seus treballs, sinó de la reivindicació de la figura femenina en una professió que fins al moment havia estat exercida exclusivament per homes.

Les 'noves' periodistes

La incorporació de la dona a la premsa durant la Segona República suposa la possibilitat de poder adreçar els seus escrits a noves lectores, així com de donar corporeïtat a la figura femenina i als assumptes que l'afectaven en una societat on no havien tingut acceptació fins »

» aleshores. Aquestes intervencions es van desenvolupar durant els primers anys de la dècada dels 30 des del discurs del feminisme il·lustrat d'influència europea, que defensava que es podia portar una vida moderna sense perdre la feminitat. “Les periodistes d'aquell moment s'havien de fer perdonar una mica perquè els homes no les veiessin com una amenaça i l'estratègia que van adoptar va ser dir que eren femenines per deixar clar que no envairien espais ni els prendrien la feina”, explica Elvira Altés, autora de l'obra *Les periodistes del temps de la República*.

Irene Polo va anar, però, un pas més enllà. Si bé no es comença a parlar de la perspectiva de gènere fins a finals del segle XX, Altés considera que pels seus ideals i el format dels seus treballs, es pot dir que Polo tenia una mirada feminista, en tant que la visió dels fets que donava era més àmplia que la de la resta de periodistes: “La perspectiva de gènere implica contemplar la realitat amb una mirada més àmplia i preguntar-se com la situació afecta tots els col·lectius de la societat. En aquest sentit, Polo mai s'oblida de les repercussions que tenen sobre les dones els fets que tracta”, comenta Altés. És així com trobem diversitat de fonts i d'opinions en la majoria dels reportatges de la periodista; des de modistes autoritzades fins a personatges cèlebres com Clara Campoamor.

Altés també apunta que el tarannà de Polo està molt marcat per la condició biogràfica de la periodista. Amb la mort del seu pare, es va veure obligada a treballar des de jove per poder mantenir la seva mare i la seva germana. Així mateix, l'acceptació de la seva orientació sexual va ser un factor determinant: “El fet que ella assumís el seu lesbianisme la situava en un punt en què ja havia trencat uns motlles i per tant podia anar més enllà. Al final, prendre consciència que era diferent, era plantar cara al món”.

Una mirada al present

Malgrat els quasi noranta anys que han passat des que Irene Polo va irrompre al món periodístic, la situació de la dona als mitjans de comunicació, tant com a subjecte de notícia i com a professional, segueix sent discriminatòria i d'inferioritat. Isabel Muntané, codirectora del Màster en Gènere i Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, assenyala que aquest fet no és exclusiu del sector: “La mirada dels mitjans continua sent masclista i heteropatriarcal perquè és la mirada de la societat, no vol dir que el periodisme discrimini més”.

Des de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, admeten que, si bé és cert que a base de sensibilització i recomanacions s'ha millorat pel que fa al tractament de les informacions de violències de gènere, des que es va començar a fer el recompte de la presència de dones als mitjans als anys setanta s'ha avançat molt poc. Els informes apunten que, mentre que a la majoria de les redaccions hi ha paritat, molt poques dones ocupen càrrecs de responsabilitat. Aquestes dades, però, no són aplicables als mitjans locals i comarcals, on la presència femenina en posicions d'autoritat té més pes. La investigadora de la UAB en Comunicació local i gènere i membre de l'Associació, Marta Corcoy, explica aquest fenomen: “El que està passant és el mateix que passa a la societat, que les dones no arribem a llocs de poder. És igual amb les llistes dels partits polítics. Per què no aconseguim paritat en les alcaldies? A Catalunya hi ha un 19% d'alcaldeses, quan al món local hi ha moltes dones”.

**Diversos informes apunten
que, mentre que a la
majoria de les redaccions
hi ha paritat, molt poques
dones ocupen càrrecs de
responsabilitat**

Dones i esferes de poder

Respecte al contingut de la informació, Corcoy estableix una causa-conseqüència amb la invisibilització que pateix la dona als mitjans i l'agenda política i econòmica. “Des de sempre el periodisme s'ha mogut al voltant d'aquests dos conceptes. Com que les dones no són en aquestes esferes de poder, no apareixen als mitjans. Són agendes controlades pels homes. Les dones tenen més poder en els afers socials i són fonts informatives en els reportatges d'aquest caire perquè són espais de menys poder i, en conseqüència, hi ha menys homes”. En aquest sentit, Corcoy apunta que és necessari que el periodisme tingui una mirada més àmplia i s'obri cap a una agenda social perquè les dones puguin accedir més fàcilment a aquestes esferes de poder.

De la mateixa manera, Muntané creu que és necessari fer un periodisme amb perspectiva de gènere que mostri la diversitat de la societat, ja que considera que s'està mostrant una realitat esbiaixada, que ve imposada per l'home blanc, etnocèntric i de classe mitjana. “El periodisme feminista no reclama només la igualtat entre homes i dones, sinó que és una lluita contra la interseccionalitat de les múltiples discriminacions, tant les de diversitat sexual i gènere, com les de classe, religioses o ètniques. El periodisme ha de donar eines de reflexió a la societat i no ho pot fer si dóna una mirada masclista i heteropatriarcal que està al costat del poder i del capitalisme”.

Les noves tecnologies: possibles aliades

Un cop més, però, les dades no són favorables. Les tres universitats públiques catalanes que ofereixen el grau de periodisme (la UAB, la UPF i la URV) no inclouen cap assignatura obligatòria sobre la perspectiva de gènere al seu pla d'estudis i a les redaccions no hi ha cap tipus de formació. Tanmateix, Patricia Agüeras, experta en noves tecnologies i educació, creu que aquestes poden ajudar a obtenir una mirada plural així com a difondre una informació de qualitat. Considera que aques-

La reportera catalana Irene Polo conversa els dies anteriors a les eleccions amb el síndic Roc Pallarès / COL·LECCIÓ CASIMIR ARAJOL

tes s'haurien de centrar molt més en com analitzem i processem la informació des d'una perspectiva crítica i pensa que les xarxes socials podrien ser grans aliades del periodisme feminista: "Ara la tendència general és informar de pressa, però es poden difondre missatges potents i ben sintetitzats si es fan servir les xarxes per difondre un cert tipus de periodisme. El fet que s'hagi de fer d'una manera breu no implica que no pugui conscienciar". Així mateix, veu en les xarxes la possibilitat de visibilitzar homes declaradament feministes, un col·lectiu que considera minoritari en aquest espai.

Canviar la mirada de l'àmbit comunicatiu no serà fàcil, ja que el sistema econòmic i el model social actuals són complementaris. Isabel Muntané afirma que com el feminisme, el periodisme feminista és una revolució i que, com qualsevol altra, serà lenta, però que cadascuna des del seu espai pot contribuir-hi. "Si el 51% de la població són dones, hem de sortir als mitjans de comunicació. No pot ser que siguem invisibles, només cossos o només joves. S'ha de fer un canvi de mentalitat". Una mica com va fer Irene Polo. ●

Patrícia Agüeras, experta en noves tecnologies i educació, creu que aquestes poden ajudar a obtenir una mirada plural i a difondre un periodisme de qualitat

MIKE DAVIS

EL DESIERTO QUE VIENE

LA ECOLOGÍA DE KROPOTKIN

ISBN 978-84-92559-81-7 | 64 pàgs. | 8 €

VIRUS

www.viruseditorial.net

malalletra

No

*‘Resistència és així, també, deserció i fuga.
Un no que obre un sí, un pas al costat
que descobreix una terra al marge’*

Marina Garcés

El relat de Mireia Calafell | @mireia_calafell

No corris, que cauràs. Després vindràs plorant a dir-me que et fa mal. No juguis amb la sopa o et quedes sense postres. Acaba't el dinar. No molestis els altres, vine i seu com els grans. No facis marranades. Si et dic que no és que no. No cridis tant, si us plau, la gent ens està mirant. No t'asseguis al parc. Ho veus? Ja t'has ben embrutat. No toquis la finestra. Ai, si em caus avall. No facis tant de soroll, molestes a tot-hom. No t'apropis al foc, no entris a la cuina, i encara un altre no. No saltis més al llit. Al llit s'hi va a dormir.

No tornis tard i ves amb compte, ja saps què et pot passar. No et passis amb l'alcohol. No tastis res que no digui d'on ve. No em facis dir que no, des de fa temps tens clar que això aquí no. No deixis de fer els deures, demà potser hi ha examen i no vull que em suspenguis. No encenguis la consola altra vegada. No et gastis la mesada abans que acabi el mes. No diguis paraulotes. No parlis amb ningú mentre hi ha classe. Apaga el mòbil ja.

No mengis xocolata. No escurcis la faldilla. No et pintis així els llavis. No estimis a qui vulguis. No siguis indecent. No vulguis altra cosa que ser mare. Digueu: mira que en són, de bufons els nens. No deixis que la pols taqui el teu nom de dona. Neteja ben a fons. No et queixis a la feina, accepta el sou i prou. No vulguis saber massa de res que no convingui. No ploris, que ets un home. No siguis massa crític. No siguis innocent.

No sigueu innocents. No us mostreu vulnerables, tapeu-vos les ferides amb els llençols de casa. No pregunteu per què, creieu-vos les respostes i feu que sí amb el cap sense cansar-vos. No imagineu el canvi, que el blau del mar és blau i la nit fosca. No alceu la veu. Silenci. No defenseu els altres amb versos de poetes si no voleu respostes que siguin plom al cel. No mireu lluny. No us ajunteu, no feu reunions, no us trobeu al carrer per celebrar revetlles. No ompliu les places. No digueu *jo per tu faré més llarg l'estiu*. No us toqueu l'entrecreix en una cantonada, no us aboqueu la nit damunt del matalàs. No aneu més enllà del que us pertoca. Prohibit sortir del centre. No baixeu mai del metro ni il·lumineu els túnels, és gran l'ombra de rates i escarabats. No us abraceu amb ganes ni provoqueu esquerdes saltant a la vegada.

/ MARC VERS

No digueu mai *futur*, aquest futur és nostre. No truqueu al veí per preguntar *tens sal*, un grapat de nous, tot el valor del món?

No feu memòria, sota cap circumstància, no feu memòria. No demaneu als avis per què posar-se en peu, per què donar la volta, quedar-nos del revés. No desperteu els morts. No interrompeu la missa. No sortiu al replà, tanqueu-vos fort i amb clau. No escriviu adjectius que expliquin la bellesa d'un carrer sense asfalt. No pronuncieu verbs que facin créixer els arbres, que aquí tenim destrals, destrals i molta ràbia. No feu volar els estels. No invoqueu la pluja, la pluja torrencial que haurà de portar allaus, allaus de terra i gent, gent que camina amb flors, flors de colors encesos, encesos com els ulls de qui ha perdut la por. No defenseu la hipèrbole, molt menys la dignitat. No decidiu en nom vostre. Abandoneu la vehemència, que tot somni és fugaç. No recolliu l'aigua en galledes ni la porteu al riu perquè es desbordi, i de cop tot comenci a ser ja no només possible sinó del tot probable. No us inventeu els marges ni recorreu al fang. No ens desfeu el paisatge, els decorats. No crideu *sí*, *volem el que volíem i així mateix volem*, ben alt.

No molesteu. No voleu alt. Sigueu-nos dòcils, ben obedients. No resistiu, no us estireu a terra, abandonats als altres, sense fer força, sense usar-la, sense el més mínim moviment, com morts a qui ja no, ja no se'ls pot fer mal. No sigueu multitud, digueu els vostres noms, qui sou i d'on veniu, digueu ben alt la sang que us bat a dins. L'anonimat aquest que defenseu a crits rambles avall, barris avall, ciutat avall vessant els murs és excessiu, és perillós: serà la sal que cou sota la llengua; la llengua que, tenaç, farà silenci, i del silenci, un clam de veus vinclades que ampliarà horitzons. I als horitzons, sempre plurals, les vostres traces.

No obriu per res del món un sí, un sí que ens posi en dubte, un sí que alteri lleis, identitats, el nom de cada cosa. Negueu que ja heu après, que *on hi ha poder hi ha resistència*. No us desperteu encara. No feu com si sabéssiu que no s'acaten normes sense intuir la norma, sense percebre el gest que pot desafiar-les. Torneu-vos-en a casa.

No. No ho vulgueu tot, que el tot està venint. Té tanta pressa com vosaltres. ●

ressenyες

Retorn a la barbàrie

Laura G. Ortensi | @lauragortensi

Legir Montserrat Roig equival a fer treballar el múscul de la memòria. Roig escrivia amb la necessitat de “desbrossar el passat recent” i, en això, el periodisme i la ficció no feien diferències. El retorn d'*Els catalans als camps nazis* és, doncs, un exercici de coherència amb el conjunt del seu llegat.

La reedició arriba amb el coixí de dues efemèrides: el 40è aniversari de la publicació del llibre i la reivindicació de l'obra 25 anys després de la mort de l'autora. Sigui com sigui, ens hauríem de preguntar per què el llibre no s'havia tornat a imprimir des de 2003, ja que fins ara era impossible trobar-lo a les llibreries.

L'edició de 2017, com la de finals dels anys 70, s'obre amb la presentació d'Arthur London i el pròleg de l'autora. La novetat principal és la introducció de Rosa Toran, que posa de manifest la importància del llibre en el conjunt del periodisme català.

Roig no era historiadora, però va aconseguir bastir una obra pionera sobre les persones catalanes deportades: ningú no havia historiat el seu relat ni tampoc no havia quantificat l'abast de la barbàrie. El llibre, un encàrrec de Josep Benet, està dedicat a Joaquim Amat-Piniella, però més enllà de l'homeatge a l'autor de *K.L. Reich*, el gran mèrit de l'obra és el pes relatiu dels noms.

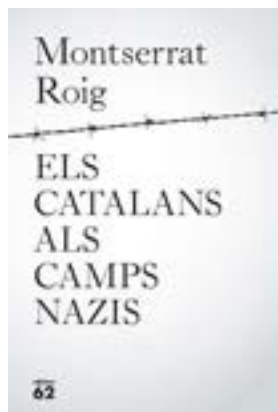
Quan llegim les històries de cada deportada, la

identitat de la narradora és el menys rellevant, potser perquè el dolor es fa universal. En canvi, la llista de morts a Mauthausen posa la identitat en primer pla. Rere cada execució, hi havia una persona amb noms i cognoms.

Montserrat Roig explica que el relat de les deportades surt a glopades. Narrar vol dir reviu. I què és fer memòria, sinó ordenar el dolor a través de la paraula? La mateixa Roig reconeix que *Els catalans als camps nazis* és una obra que cal continuar, perquè encara avui estem desbrossant el nostre passat recent. Per reprendre el relat, és imprescindible saber d'on venim i, afortunadament, aquesta antologia torna a ser, ara i aquí, una primera pedra contra l'oblit. ●

LLIBRE
Els catalans als camps nazis
Montserrat Roig
Edita: Edicions 62,
2017
Pàgines: 944

La València desheretada

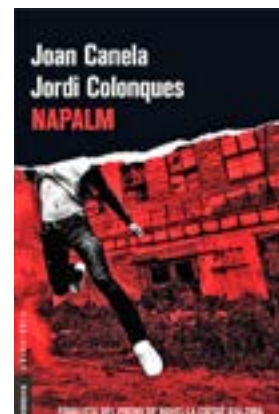
Àlex Romaguera | @AlexRomaguera

Desenes de cotxes apareixen devorats per les flames un xafogós dia de primavera a la ciutat de València. Aquest és el punt d'arrencada de *Napalm*, una novel·la trepidant que ens submergeix als llimbs de la pobresa i l'exclusió social que suporten diversos personatges a la rerebotiga de la capital del Túria.

El vell Esteve, la seva cuidadora Clàudia i altres veïns de Benimaclet, el Vicent de Nou Orriols, l'Eva del Cabanyal, el José Manuel de Paterna, el Peris i els tres romanesos, o el Manco i el Negre. A través d'aquesta galeria de desheretats, el periodista Joan Canela i l'escriptor i il·lustrador Jordi

Colonques retraten la València més sòrdida, on, mentre la policia malda per investigar la cadena d'incendis, una trama de gent fa mans i mànigues per sobreviure de la crisi a les palpentes.

Desplegada amb una narrativa incisiva que alterna humor i crítica social, *Napalm* esdevé un retrat punyent d'aquella València plena d'olors i mixtures, darrere la qual apareix un circuit humà que afronta les coses més cruels i punyents de la vida quotidiana. Per la riquesa de detalls, el seu ritme i la mirada polièdrica d'aquest submón, l'obra va ser reconeguda en el passat Premi Novel·la Ciutat d'Alzira. ●

LLIBRE
Napalm
Joan Canela i Joan Colonques
Editorial: Bromera,
2016
Pàgines: 198

Gramophone sense concessions

Xavier Puig | @xavierps7

MÚSICA
Maraca soul
The Gramophone
Allstars
Segell: Bankrobber,
2017

El frenesí skatàliti s'apodera del començament del *Maraca soul* (Bankrobber, 2017), el nou treball d'estudi dels The Gramophone Allstars Big Band, ara en format big band.

El toc d'alerta inicial deixa pas a un registre una mica més relaxat que dominarà la primera part del disc. Si a “Don't you worry 'bout a thing”, versió del clàssic d'Stevie Wonder, la vocalista Judit Nedermann es permet desplegar tot el seu registre, a “Iko Iko” són el piano i la guitarra els que agafen el protagonisme amb llargs solos. Sens dubte, aquest tercer tema és un dels més interessants del disc.

El grup s'atreveix a jugar i a portar aquest clàssic del rhythm-and-blues al terreny del boogaloo i el calipso. Un regust de fons

que perviurà en moltes peces del treball i explotarà a “Ah Diggin' Horrors”, on s'entreguen per complet als sons caribenys, en els quals la formació encara no s'havia prodigat gaire. Amb *Maraca soul* s'hi llancen i convencen, però quan més brillen es incloent aquestes sonoritats a la barreja d'ska, jazz i soul a què ens tenen acostumats.

Menció a banda mereix la secció de vents, amb la qual la formació de big band omple de matisos i lluïments les deu cançons del nou àlbum. En especial la flauta, que apareix joguinejant tema rere tema i que en alguns moments ens evoca al mític ‘Rock Steady’ Freddie Reiter, el saxofonista i fundador de la New York Ska Jazz. ●

/ MIGUEL LÓPEZ MALLACH

“Adoptar un fill negre és una responsabilitat afegida”

Àlex Romaguera | @AlexRomaguera

Àngels i Montse,
integrants de
l'Associació Mares
Blanques amb Fills
Negres

Ara fa sis anys que Àngels Arnau i la seva parella, veïnes del barri del Poblenou de Barcelona, van adoptar un nen a Mali. També la Montse Félez i el seu exmarit van optar per l'adopció de dues nenes nascudes a Etiòpia, que avui tenen 12 i 14 anys i resideixen amb ella al mateix barri barceloní. Amb la maternitat, l'Àngels i la Montse confessen que han entès el racisme que pateixen les seves criatures. Un fet del qual van parlar àmpliament fins a crear, amb altres persones de perfils similars, l'Associació Mares Blanques amb Fills Negres. Conscients del privilegi que suposa ser blanques a l'hora de denunciar l'exclusió racial, les integrants d'aquesta entitat combaten les actituds amb què es troba la seva canalla en els diferents entorns quotidians. “És brutal el dany que pot sentir un nen quan se sent discriminat”, afirmen. El dissabte 7 d'octubre, l'associació es presenta al Centre Cívic Can Felipa, al Poblenou de Barcelona.

Què ha suposat per vosaltres adoptar un infant negre?

És una responsabilitat afegida, perquè els pares amb fills blancs no solen parlar amb ells de raça ni racisme, encara que els aniria bé. Nosaltres, en canvi, hem de tractar-ho o serà el mateix fill qui ens ho farà veure.

A l'hora de tenir-lo, vau pensar en l'entorn que es trobaria?

Sí, però la realitat sempre supera les expectatives. De sobte, et grinyolen comentaris que abans havies normalitzat, de l'estil “treballar com un negre” o “m'estic posant negre”, o quan et pregunten per què no has preferit adoptar-ne un de blanc, com si t'haguessis de justificar. També ens han arribat a dir “quina bona obra que heu fet”, quan no som cap ONG que realitza accions caritatives. Tot plegat respon a una mirada de superioritat i prepotència vers la gent negra. Si no actuéssim, doncs, els estaríem traint.

Els prepareu perquè no els sorprenquin aquests prejudicis?

Els diem que poden tenir problemes, però evitant la victimització, perquè no són culpables de res. Quan et diuen que un company els ha etzibat “a tu t'ha cagat el teu pare” o “tots els negres sou babaus”, cal explicar-los que aquests comentaris són fruit d'una construcció social que alguna gent utilitza per discriminar-los.

Les vostres filles són conscients de la discriminació?

S'hi troben de tant en tant. Per això han d'entendre que no han fet res malament. Només compartint aquesta informació i parlant amb ells del seu origen, podran construir la seva identitat i no viure-la com una anomalia.

Se suposa que l'escola és un espai protegit davant d'aquestes conductes. No és així?

D'entrada ho penses, però és fals. Hi ha alumnes amb qui sempre s'avenien que, de cop i volta, un dia els diuen que faran de criats en una representació, o els qualifiquen de “negres” o “moros” en forma d'insult.

Són comentaris que reproduïxen el que surt per la televisió o senten al carrer. Però el pitjor és la reacció de molts mestres, que es limiten a dir-nos que els alumnes són cruels per naturalesa o que el millor és posar-los en evidència davant la resta de la classe. Això no soluciona res.

Com haurien d'abordar-se aquestes situacions?

Si expliquen que robar és un delictes, han de transmetre que els comportaments racistes també estan prohibits. I després incloure en els llibres de text una visió no tan paternalista ni estigmatitzadora de les diferents realitats. Perquè quan es fa referència a Etiòpia, per exemple, la seva representació simbòlica es limita a imatges estereotipades, com les barraques o els lleons. Ni s'explica la seva història ni la riquesa cultural ni tampoc aspectes de la seva civilització que també existeixen a Catalunya. Diversitat vol dir reconèixer-nos tal com som, sense obviar res.

Per què vau decidir anomenar l'entitat Associació de Mares Blanques amb Fills Negres?

El nom ja indica l'estratègia que seguim: utilitzem el privilegi de ser blanques per contribuir a humanitzar la situació que afecta els nostres fills. De moment, amb

SOS Racisme, grups panafricanistes i altres col·lectius hem aconseguit que el Departament de Justícia adopti un codi ètic perquè els Mossos d'Esquadra actuïn correctament.

Cal molta pedagogia en aquests àmbits?

Hem de parlar amb tothom; també amb els pares de fills negres que creuen que els seus fills no estaran exposats a cap conflicte. Hem de dir-los que si van pel carrer o entren sols en un centre comercial poden ser aturats i, de grans, es trobaran en dificultats per llogar un pis o aconseguir feina. La clau, doncs, és incidir en les institucions, els mitjans de comunicació i, en particular, en les escoles, on s'ha de parlar del negoci de l'esclavitud i deixar d'associar sempre Àfrica amb la guerra i la misèria. Precisament ara estem treballant perquè els instituts tinguin un protocol en aquesta matèria. ●

Et pregunten per què no n'has adoptat un de blanc, com si t'haguessis de justificar